

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

Извештај за следење на
спроведувањето на Акцискиот план за 2021
година
за Програмата за реформа на
управувањето со јавни финансии
за периодот јануари - декември 2021 година

Март, 2022 година

Содржина

Вовед.....	5
1. Извршно резиме.....	5
2. Збирен преглед.....	7
2.1 Позадина.....	7
2.2 Поврзаност со стратешки документи.....	8
2.2.1 Политики, стратегии и програми поврзани со УЈФ.....	8
2.2.2 Стратегии за под-области на УЈФ.....	12
2.3 Поврзаност со надворешни процени.....	14
2.4 Координација на донатори.....	14
2.5 Човечки, ИТ и финансиски ресурси - административни капацитети.....	16
3. Целокупен напредок во спроведувањето на Програмата - Резиме на постигнатиот напредок во текот на периодот на известување.....	17
4. Процена на спроведувањето на Акцискиот план за 2021 година.....	21
4.1. Приоритет 1: подобрена фискална рамка.....	21
4.2. Приоритет 2: мобилизација на приходите.....	23
4.3. Приоритет 3: планирање и буџетирање.....	29
4.4. Приоритет 4: извршување на буџетот.....	32
4.5. Приоритет 5: транспарентно владино известување.....	36
4.6. Приоритет 6: внатрешна контрола.....	37
4.7. Приоритет 7: Надворешна контрола и парламентарен надзор.....	38
5. Следење и координација.....	41
6. Финансирање на Акцискиот план за 2021 година.....	43

Акроними и кратенки

БДП	Бруто домашен производ
БЈН	Биро за јавни набавки
ДДВ	Данок на додадена вредност
ДЗР	Државен завод за ревизија
ДЗС	Државен завод за статистика
ДКЖЈН	Државна комисија за жалби по јавни набавки
ЕК	Европска комисија
ЕСС 2010 (ESA 2010)	Европски систем на сметки 2010
ЕСЈН	Електронски систем за јавни набавки
ЕУ	Европска Унија
ЕУИФ (EUIF)	Инструмент за ЕУ интеграција
ИИСУФ (ИФМИС)	Интегриран информациски систем за управување со финансии (ИФМИС)
ИКТ	Информациска и комуникациска технологија
ИПА	Инструмент за претпристапна помош
ИТ	Информациска технологија
ЈВФК	Јавна внатрешна финансиска контрола
ЈПП	Јавно-приватно партнерство
ММФ	Меѓународен монетарен фонд
МСВРИ (ISSAI)	Меѓународни стандардни за врховни ревизорски институции
МФИ	Меѓународна финансиска институција
МФ	Министерство за финансии
НПАА	Национална програма за усвојување на правото на Европската Унија
ОЕО	Овластен економски оператор
ОЕСР (OECD)	Организација за економска соработка и развој
ПДД	Персонален данок на доход
ПЕР	Програма на економски реформи
ППРУ (SIGMA)	Поддршка за подобрување на раководењето и управувањето

РЈА	Реформа на јавната администрација
СБ	Светска банка
СБР	Среднорочна буџетска рамка
СЕЕД (SEED)	Систем за систематска електронска размена на податоци (Systematic Electronic Exchange of Data - SEED)
СОЦДАД	Системот за обработка на царински декларации и акцизни документи (CDEPS)
СРГ	Секторска работна група
ССА	Спогодба за стабилизација и асоцијација
УЈФ	Управување со јавни финансии
УСАИД (USAID)	Агенција на САД за меѓународен развој
УЈП	Управа за јавни приходи
ЦЕФТА	Централно европски договор за слободна трговија
ЦЕХ	Централна единица за хармонизација во Министерство за финансии
ЦУРСМ	Царинска Управа на Република Северна Македонија

Вовед

Извештајот за следење на спроведувањето на Акцискиот план за 2021 година за реализација на Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии за периодот од јануари до декември 2021 година беше подготвен од страна на Министерството за финансии (МФ), со активно учество на другите ресорни министерства и институции застапени во Секторската работна група за УЈФ: Министерство за економија, Државен завод за ревизија (ДЗР), Државен завод за статистика (ДЗС), Царинска управа на Република Северна Македонија (ЦУРСМ), Управа за јавни приходи (УЈП), Биро за јавни набавки (БЈН), Државна комисија за жалби по јавни набавки (ДКЖЈН). Процесот на подготовка на Извештајот започна во јануари 2022 и заврши во средината на февруари 2022 година. Извештајот беше подготвен врз основа на насоки за известување, вклучувајќи рокови и обрасци за известување, подготвени од страна на Одделението за ИПА и НПАА при Министерството за финансии (Одделение за координација), што овозможи олеснување на консолидацијата и прикажувањето на информациите за известување за реформата на УЈФ.

Со Извештајот се обезбедуваат информации за напредокот постигнат при спроведување на реформските активности во периодот од јануари до декември 2021 година.

Дополнително, во анексот 3: Селектирани резултати постигнати во периодот 2018-2021, презентирани се најзначајните резултати постигнати во текот на целиот временски период на спроведување на Програмата за реформа на УЈФ 2018 - 2021.

1. Извршно резиме

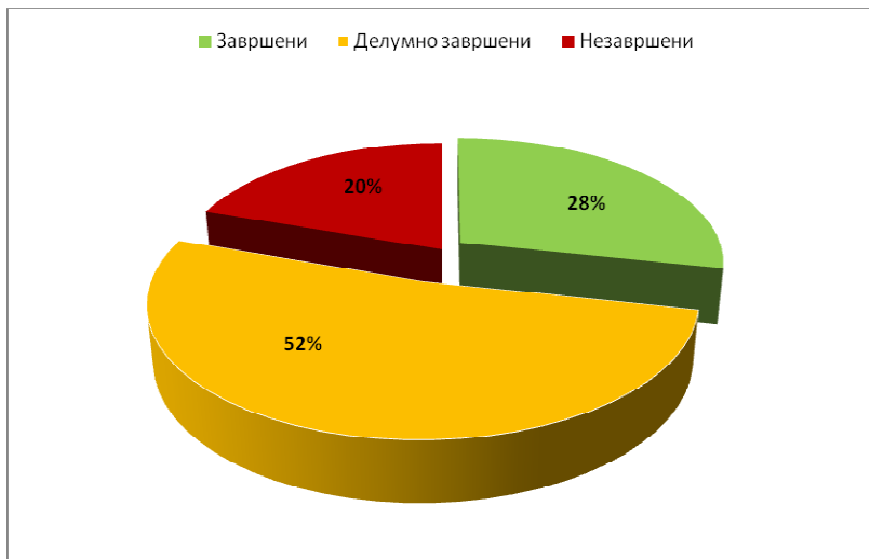
Владата ја усвои Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии за периодот 2018-2021 година (во понатамошниот текст: Програма) во декември 2017 година. Целта на Програмата е да се обезбеди ефикасна и ефективна распределба на јавните средства за активности што придонесуваат кон економски раст и развој и овозможуваат ефективно управување со јавните средства во сите области и сектори на јавната администрација. Владата, исто така, разви потсистемски реформски стратегии во областите на јавна внатрешна финансиска контрола и даночен систем.

Во четвртата година од спроведувањето на Програмата за реформа на УЈФ, Владата продолжува со реформските активности за УЈФ кои започнаа во 2018, 2019 година и 2020 година, но исто така испланира нови реформски активности кои започнаа во 2021 година.

Акцискиот план за спроведување на Програмата за реформа на УЈФ за 2021 година беше подготвен од страна на Министерството за финансии на Република Северна Македонија, во тесна соработка со следните институции: Министерство за економија, Државен завод за ревизија, Државен завод за статистика, Царинска управа, Управа за јавни приходи, Биро за јавни набавки, Државна комисија за жалби по јавни набавки. Владата го усвои Акцискиот план во април 2021 година. Акцискиот план за 2021 година претставува продолжување на планираната агенда за реформа на УЈФ и обезбедува нејзина одржливост.

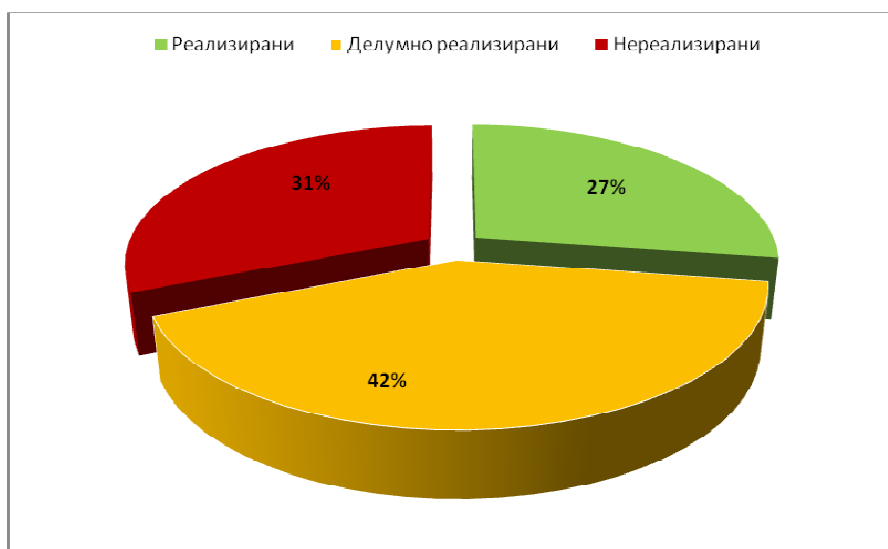
Статусот на спроведување на активностите/подактивностите опфатени во Акцискиот план за 2021 година е како што следи: од 152 подактивности завршени се 43 активност, во процес на спроведување се 79 активности, додека 30 активности не се завршени (сè уште не се започнати), што во однос на процентот на спроведени активности е прикажано како што следи:

Процент на спроведени активности во периодот на известување од јануари - декември 2021 година

Во врска со остварувањето на таргетите за показателите за 2021 година, состојбата е следна: остварени се 29 таргети за показатели, 44 таргети за показатели се делумно остварени, додека пак 33 не се остварени.

Процент на остварени таргети за показатели во периодот на известување од јануари - декември 2021 година

Деталниот статус на остварување на таргетите за показателите за 2021 година и статусот на спроведување на планираните активности се прикажани во Анекс 1: Матрица за показатели на успешност за Акцискиот план за 2021 година за Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии.

Поголемиот дел од активностите што првично беа планирани да се завршат во 2021 година, но не беа реализирани, ќе бидат планирани во Програмата за реформа на УЈФ за 2022-2025.

Ажурираната процена на ризикот за Акцискиот план за 2021 година за Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018-2021 година е прикажана во Прилог 2.

2. Збирен преглед

2.1 Позадина

Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018-2021 година беше усвоена од страна на Владата на Република Северна Македонија на 19 декември 2017 година.

Со Програмата се настојува да се зајакне системот на јавни финансии, да се промовира транспарентноста, отчетноста, фискалната дисциплина и ефикасноста во управувањето и користењето јавни ресурси со цел подобрување на обезбедувањето услуги и економски развој. Она што е важно за пристапниот процес е дека Програмата за реформа на УЈФ го поддржува дијалогот со ЕУ и помага во поефикасно користење на средствата од ЕУ преку институциите на Северна Македонија, на патот за пристапување во ЕУ.

Реформите во рамките на Програмата се структурирани во вид на 7 приоритети, чија цел е да се подобри и ефикасноста и ефективноста на јавната потрошувачка преку фискална дисциплина, одржливоста на долгот како и ефикасно, транспарентно и модерно управување со јавните финансии, што е од клучна важност за стабилен, одржлив развој и благосостојба на граѓаните на Република Северна Македонија.

Во рамките на Програмата за реформа на УЈФ предвидени се 7 приоритети:

- Приоритет 1: подобрена фискална рамка
- Приоритет 2: мобилизација на приходите
- Приоритет 3: планирање и буџетирање
- Приоритет 4: извршување на Буџетот
- Приоритет 5: транспарентно владино известување
- Приоритет 6: внатрешна контрола
- Приоритет 7: надворешна контрола и парламентарен надзор

Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018 - 2021 година се спроведува преку годишни акциски планови кои ги одобрува Владата на Република Северна Македонија за секоја година во текот на периодот на спроведување на Програмата, обезбедувајќи на тој начин навремено спроведување и временско распределување на програмските активности.

Владата го усвои Акцискиот план за 2021 година за спроведување на Програмата за реформа на УЈФ на 27 април 2021 година, по неговото одобрување од страна на Советот за УЈФ.

Тој детално ги образложува мерките, активностите и подактивностите на Програмата за реформа на УЈФ што се спроведуваат во 2021 година, ги дефинира конкретните таргети за показатели што треба да се достигнат и ја прикажува процената на трошоците и изворите на средства потребни за спроведување на овие активности. Акцискиот план за 2021 година се заснова на продолжување на реформските активности започнати со претходните Акциски планови за 2018, 2019 и за 2020 година, кои беа главно фокусирани на подобрување на законската регулатива во неколку области (јавни набавки, јавна внатрешна финансиска контрола, буџетско планирање, управување со јавниот долг), но ги содржи и новите активности што започнаа во 2021 година.

Стабилно управување со јавните финансии е клучниот предуслов во процесот на европска интеграција и е поврзан со голем број преговарачки поглавја (Поглавје 5 - Јавни набавки, Поглавје 16 - Оданочување, Поглавје 17 - Економска и монетарна политика, Поглавје 18 - Статистика, Поглавје 29 - Царинска унија, Поглавје 32 - Финансиска контрола и Поглавје 33 - Финансиски и буџетски одредби).

2.2 Поврзаност со стратешки документи

2.2.1 Политики, стратегии и програми поврзани со УЈФ

Националните власти продолжуваат да одржуваат непосредна координација на сите стратегии и политики за потсистемите за УЈФ, како и со сите други релевантни национални стратегии.

Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018 - 2021 година ги зема предвид сите релевантни документи во областа на европската интеграција, започнувајќи од Спогодбата за стабилизација и асоцијација (ССА) помеѓу Европските заедници и нивните земји членки од една страна, и Република Северна Македонија од друга страна, како и сите релевантни национални стратешки документи во оваа област.

Индикативен стратешки документ за ИПА II за периодот 2014-2020 година

Приоритетите утврдени во Програмата за реформа на УЈФ се во согласност со приоритетите за финансиска помош на ЕУ со цел поддршка на Република Северна Македонија на нејзиниот пат за пристапување во ЕУ за периодот 2014 - 2020 година наведени во Индикативниот стратешки документ за ИПА II за периодот 2014 - 2020 година. Заедно со подобрените капацитети за макроекономско планирање, ИПА ќе инвестира и во воспоставувањето цврста рамка за управување со економски промени и финансиска криза. ИПА, исто така, ќе обезбеди поддршка за подготовка и спроведување сеопфатна програма за реформа на управувањето со јавни финансии. Посебен фокус ќе биде ставен врз подобрувањето на управувањето и наплатата на приходите (царина/даноци) и зајакнување на оперативните и институционални капацитети вклучувајќи ја интерконективноста и интероперабилноста на царинскиот и на даночниот ИТ систем со системите на ЕУ. Клучен приоритет ќе биде подобрувањето на среднорочното буџетско планирање и воведување солидно програмско буџетирање. Во исто време, средства од ИПА ќе се инвестираат во оптимизирање на подготовката на буџетот, извршувањето на буџетот и управувањето со паричните средства, вклучувајќи го воведувањето на

интегрираниот ИТ систем за УЈФ, сите клучни потсистеми за УЈФ и родово одговорно буџетирање. Помош ќе биде доделена за обезбедување ефикасност и ефективност на системот за јавни набавки. Зајакнувањето на јавната внатрешна финансиска контрола и надворешната ревизија останува еден од клучните приоритети. Посебен фокус ќе биде ставен врз статистиката, каде што ќе се вршат инвестиции во собирањето податоци (дезагрегирани според полот), обработка и објавување и обезбедување усогласеност со статистичките критериуми на ЕУ за подготвување статистика и организирање на статистичкиот систем.

Програма за економски реформи (ПЕР)

Програмата за економски реформи се подготвува и доставува до Европската комисија (ЕК) во согласност со Водичот на ЕК и во рамките на Поедноставениот Европски семестар, кој ја следи истата временска динамика како Европскиот семестар за земјите членки. Програмата на економски реформи за периодот 2021-2023 година беше доставена до ЕК на 29 јануари 2021¹ година по нејзино усвојување од страна на Владата.

Во Оценката на ЕК² на ПЕР за периодот 2021-2023, се посочува на делумно спроведување на насоките за политики наведени во заклучоците од Економско-финансискиот дијалог од мај 2020 година. Во областа на макро-фискални реформски мерки ЕК позитивно ги оцени спроведените фискални политики за надминување на влијанието од кризата врз растот и вработеноста. Во однос на усвоената Стратегија за реформи во даночниот систем посочено е дека некои мерки се започнати за подобрување на наплатата на приходи. Во однос на транспарентноста на јавните финансии, јавните претпријатија сега имаат обврска да ги објавуваат нивните извештаи на веб-страницата, а исто така некои мерки се усвоени за вклучување на одредени претпријатија во општите фискални документи на Владата. За подобрување на управувањето со јавните инвестиции, во оценката се посочува на усвоениот Акциски план за управување со јавни инвестиции од страна на МФ, како и воведениот механизам со Законот за извршување на буџетот за 2021 година за следење на капиталните расходи и мерки кои ќе се преземат во случај на нивна слаба реализација. Ограничено спроведување има во однос на препораката за воспоставување на регистар на државна помош. Во однос на новиот Закон за буџетите, посочено е дека истиот е усвоен од Владата и сега е во собраниска процедура.

На основа на оценката на ПЕР 2021-2023, Економско-финансискиот дијалог помеѓу ЕУ и Западен Балкан и Турција се одржа на 12 јули 2021 година, со претставници на ЕУ земјите членки, Западен Балкан и Турција, ЕК и ЕЦБ, како и претставници на централните банки на Западен Балкан и Турција, на кој се усвоија Заедничките заклучоци³ со конкретни насоки за политики за циклусот на ПЕР 2022-2024. Препораките за макро-фискалните политики содржани во Заедничките заклучоци се однесуваат на:

1. Да се обезбеди добро таргетирана и привремена фискална поддршка во врска со пандемијата за ранливи домаќинства и деловни субјекти; под услов економското заздравување да е на цврста основа, и да се предвиди во Буџетот за 2022 година и во среднорочниот фискален план

¹<https://finance.gov.mk/wp-content/uploads/2021/02/%D0%9F%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B0-%D0%BD%D0%B0-%D0%B5%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BC%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D1%80%D0%B5%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B8-2021-2023.pdf>

²https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/default/files/assessment_of_north_macedonias_2021-2023_erp.pdf

³<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-10434-2021-INIT/en/pdf>

постепено враќање на соодносот на примарниот дефицит во однос на БДП на нивото од пред кризата. Во врска со подобрување на реализацијата на капиталните расходи, да се зајакне управувањето со јавни инвестиции, во согласност со мерките предвидени во соодветниот Акциски план. Да се подобри наплатата на приходи и да се прошири даночната основа во согласност со Стратегијата за реформа на даночниот систем, вклучувајќи креирање на црт годишни акциски планови со цел рационализирање на даночните олеснувања.

2. Да се усвои новиот Закон за јавно приватно партнерство и да се обезбеди негово ефикасно спроведување, вклучувајќи развивање и операционализација на Регистар за ЈПП. Да се преземат потребните законски измени за воспоставување на Фискален совет. Да се подобри транспарентноста и процената на субвенциите за компаниите преку воспоставување на Регистар на државна помош.

Во таа насока, Владата и во 2021 година продолжи со обезбедување фискална поддршка за надминување на последиците од пандемијата. Среднорочната фискална стратегија предвидува постепено намалување на примарниот буџетски дефицит на 1,2% во 2026 година. Формирана е работна група за спроведување на Акцискиот план за управување со јавни инвестиции 2021-2024 и обезбедена техничка помош за дефинирање на организациската поставеност, надлежност, работни задачи и процеси на предвидената нова организациона единица за управување со јавни инвестиции во МФ. Се изготви годишен акциски план 2021 за спроведување на активностите предвидени со Стратегијата за реформа на даночниот систем. Изготвен е Нацрт-закон за јавно-приватно партнерство, додека новиот Закон за буџети, со кој се предвидува формирање на Фискален совет, е во собраниска процедура. Обезбедена е техничка помош за воспоставување регистар за државна помош.

Процесот на подготовка на ПЕР 2022-2024 започна со одржување на регионален состанок на ЕК со земјите вклучени во процесот на подготовка на ПЕР на 24 и 25 јуни 2021 година. Министерството за финансии како координатор на овој процес, кој вклучува повеќе министерства и институции, одржа два состанока на министерско ниво на 21.7.2021 година и на 17.9.2021 година, водени од страна на Министерот за финансии Бесими, а на кои учествуваа и вицепремиерите за економски и европски прашања. На состаноците се дискутираше за активностите кои треба да се спроведат во однос на препораките од заклучоците, за новиот Водич на ЕУ за ПЕР 2022-2024, како и за реформските мерки предложени од страна на министерствата и институциите. Новиот Водич на ЕУ за ПЕР, освен што става акцент на областите зелена транзиција и дигитална трансформација, вовеле и област која треба да опфати мерки за подобрување на управувањето со јавните финансии. Во овој дел како предложена е мерката „Дигитална трансформација на Управата за јавни приходи преку воспоставување Интегриран даночен информациски систем“. Во рамки на регионален проект финансиран од ЕУ, а спроведуван од страна на ЦЕФ, во октомври се одржаа 6 вебинари со вклучените институции со цел подобрување на квалитетот на предложените реформски мерки. Советодавните мисии на ЕК за предложените мерки се одржаа на 16 и 23 ноември 2021 година, при што во дискусија со институциите се дадоа предлози за подобрување на мерките. Нацрт ПЕР 2022-2024, дел 5 Структурни реформски мерки е објавен на веб страната на Министерство за финансии на 10 декември, со цел јавни консултации со заинтересирани страни, а дополнително на 16 декември во рамки на Работилница организирана од страна на ЦЕФ во Скопје, одржана е сесија со присутните заинтересирани страни за подобрување на нивната вклученост во јавните консултации за ПЕР. Нацрт ПЕР 2022-2024, дел 5 Структурни реформски мерки е доставен на разгледување и до Економско-социјалниот совет, согласно Годишната програма за работа на ЕСС за 2021 година.

Во тек е подготовка на макро-фискалниот дел на програмата, а финалниот документ на ПЕР 2022-2024 ќе се достави до ЕК најдоцна до 31 јануари 2022 година, по усвојување од страна на Владата. Оценската мисија на ЕК за ПЕР 2022-2024 е најавена за втората половина на февруари 2022 година, на која ќе се претстави постигнатиот напредок во однос на препораките од усвоените заеднички заклучоци од јули 2021 година.

Државна програма за превенција и репресија на корупцијата и превенција и намалување на појавата на судир на интереси со акциски план

Спроведувањето на годишниот Акциски план и Програмата за реформа на УЈФ во целост се очекува значително да придонесе кон подобрување на отчетноста и транспарентноста во управувањето со јавните финансии, како и зајакнување на јавниот и парламентарниот надзор. Планираните подобрувања во процесот на буџетирање и во буџетската документација, како и во процесот на склучување договори за јавни набавки и информации за набавки ќе го подобрат квалитетот на достапните информации за УЈФ и ќе им овозможат на граѓаните подобро да ги следат и проценат клучните процеси на УЈФ. Освен тоа, напорите за унапредување на раководната одговорност и внатрешната ревизија се очекува да резултираат во посилни системи за управување кои се помалку подложни на корупција и несовесно работење. Конечно, инвестициите во функцијата на надворешна ревизија имаат потенцијал да ја подобрат ефективноста на надворешната ревизија што се очекува да резултира во потесна инволвираност на Собранието во надзорот на УЈФ. Земајќи ги предвид транспарентноста и отчетноста кои се клучни инструменти за спречување на корупцијата, од Програмата се очекува да го поддржи спроведувањето на антикорупциската програма на хоризонтален начин преку директно влијание врз сите буџетски корисници.

Стратегија за реформа на јавната администрација (РЈА)

Реформата на јавните финансии е еден од клучните столбови на реформата на јавната администрација (РЈА), и како таква е вградена во Стратегијата за РЈА и Акцискиот план за спроведување на Стратегијата за РЈА. Земајќи предвид дека модерната јавна администрација е основа за ефикасно и ефективно управување со јавните финансии, при подготовката на Програмата за реформа на УЈФ и Стратегијата за РЈА, се обезбедува целосна кохерентност и усогласување на двата стратешки документа. Посебно внимание се посвети на капацитетот на човечките ресурси, капацитетите за планирање на политиките, електронските услуги, обезбедувањето услуги и насочувањето кон координација на резултатите во однос на подобрување на раководната одговорност, зајакнување на внатрешната контрола и подобрување на транспарентноста. Освен тоа, поврзаноста помеѓу овие два стратешки документа дополнително се зајакна со учеството на министерот за информатичко општество и администрација во процесот на управување и координација на Програмата за реформа на УЈФ, како член на Советот за УЈФ, и членството во Секторската работна група за УЈФ, на тој начин обезбедувајќи конзистентност и комплементарност во спроведувањето на двете стратегии. Исто така, реформите за УЈФ се ставени на агендата на процесот за следење на ССА, поконкретно, напредокот во спроведувањето на реформите се дискутира во текот на средбите на Специјалната група за реформа на јавната администрација. Покрај тоа, агендите и на дијалогот за политики за УЈФ и на Специјалната група за РЈА се усогласени.

2.2.2 Стратегии за под-области на УЈФ

Стратегиите развиени согласно различните потсистеми за УЈФ се координирани и се во согласност со Програмата за реформа на УЈФ.

Стратегијата за реформа на даночниот систем, е усвоена од Владата на 29.12.2020 година по спроведени две јавни консултации со засегнатите страни. Првата јавната консултација беше спроведена во текот на месец февруари 2020 година, а втората во текот на месец декември 2020 година, од каде се прифатија бројни забелешки и истата беше финализирана. Стратегијата се однесува на 5 годишен период (2021-2025) следејќи ги роковите со останатите стратешки документи на Министерството и органите во состав. Стратегијата содржи пет приоритети (1 - Поголема праведност во оданочувањето, 2 - Поголема ефикасност и ефективност на даночниот систем за подобра наплата на приходите, 3 - Зголемена даночна транспарентност, 4 - Подobar квалитет на услугите, 5 - Воведување еколошко-зелено оданочување) и истите се однесуваат на креаторите на даночната политика и органите кои ги администрираат јавните приходи во периодот 2021-2025 година, заедно со нивните клучни активности, резултати, одговорни субјекти и клучни индикатори за учинок. Акциски план за спроведување на Стратегијата за реформа на даночниот систем за 2021 година е усвоен во март 2021 година.

Стратегијата за развој на јавна внатрешна финансиска контрола (со Акциски план за периодот 2019-2021) (понатаму во текстот: Стратегијата за ЈВФК 2019-2021) беше усвоена од страна на Владата во март 2019 година. Документот е во согласност со Стратегијата за РЈА за периодот 2018 - 2022 година и Програмата за УЈФ за периодот 2018 - 2021 година и ги дефинира приоритетите со цел да се обезбеди понатамошно конзистентно зајакнување на ЈВФК. Со цел следење на спроведувањето на Стратегијата за развој на јавна внатрешна финансиска контрола (2019 -2021 година), на 21 мај 2019 година, министерот за финансии усвои одлука за основање Комитет за следење на спроведувањето на политиката на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор.

Спроведувањето на мерките и активностите утврдени во Програмата за УЈФ и Стратегијата за ЈВФК е поддржано со твининг проектот „Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола“, во рамките на компонента 2: „Зајакнување на системот за јавна внатрешна финансиска контрола преку ефективно спроведување на Стратегијата за ЈВФК“. Поради ситуацијата предизвикана од Ковид-19, активностите во рамките на твининг проектот започнаа во јуни 2020 година и се спроведуваат со намалена динамика.

Извештајот за напредокот во спроведувањето на Стратегијата за ЈВФК 2019 - 2021 година за периодот јули - декември 2020 година е усвоен од страна на Комитетот за следење на спроведувањето на политиката на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор во март 2021.

Стратешкиот план на УЈП за периодот 2021-2023 година е целосно комплементарен со Програмата. Во рамките на Програмата 3. Управување со јавните финансии - мобилизација на приходите, потпрограма 3.1. Подобрена стабилност, ефикасност и квалитет на системот за наплата на приходи (даночен систем и политика) и потпрограма 3.3. Воспоставување Центар за опоравување од катастрофи, Планот содржи активности кои се во целосна конзистентност со

планираните активности во рамките на Приоритет 2 - Мобилизација на приходите од Програмата.

ИТ стратегијата на УЈП за периодот од 2019 до 2022 година е во согласност со Програмата за реформа на УЈФ и Стратегијата за реформа на даночниот систем. Клучната цел на ИТ стратегијата на УЈП е да ја дефинира целокупната стратегија за развој за информациските и комуникациските системи на УЈП во согласност со стратегијата за развој на УЈП во целост. Стратегијата го дефинира идниот развој на ИТ системите, инфраструктурата и техничкото окружување и насоките за развој на Секторот за информациска технологија и неговите вработени, задолжителната примена на ИТ стандардите и методологиите.

Стратегијата за развој на ДЗР за периодот 2018–2022 година

Мерките во рамките на Приоритет 7: Надворешна контрола и парламентарен надзор на Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018-2021 година, се тесно поврзани со стратешките цели во Стратегијата за развој на ДЗР за периодот 2018-2022 година.

- Мерката 1: зајакнување на процесот за стратешко планирање и надворешна ревизија во согласност со МСВРИ (ISSAI), е поврзана со стратешката цел 2 – Понатамошно подобрување на квалитетот на ревизиите и со стратешката цел 3 - Понатамошен развој на институционалниот капацитет на ДЗР;

Мерката 2: зајакнат надзор врз Буџетот од страна на Собранието, е поврзана со стратешката цел 5 - Подобрување на комуникацијата и размената на информации со домашни и меѓународни субјекти и информирање на јавноста.

Стратешкиот план на ЦУРСМ за периодот 2021-2023 година е целосно комплементарен со Програмата за реформа на УЈФ за периодот 2018-2021 година. Мерките во рамките на Приоритет 2: мобилизација на приходите на Програмата, се во целосна согласност со стратешките цели на ЦУРСМ VI.1.1. Понатамошно усогласување на националното царинско законодавство и постапки со законодавството на Европската Унија, VI.1.3. Обезбедување едноставни и предвидливи постапки и формалности и VI. 2.1. Обезбедување ефективни и ефикасни контроли и VI.4.3 Подобрување и понатамошно развивање на ИТ системи за поддршка.

Стратегијата за развој на ИКТ на Царинската Управа за периодот 2021 - 2025 година и Акцискиот план за интерконективност и интероперабилност на Царинската управа со системите на ЕУ за периодот 2021-2023 година обезбедува основа за спроведување на ИТ системите во претстојниот среднорочен период, во согласност со Повеќегодишниот стратешки план за спроведување на е-царина на ЕУ за усогласување со Царинскиот закон на унијата и приемот во Европската Унија. Во Стратегијата се дадени мисијата, визијата и стратешките приоритети и цели на ЦУ во развојот на ИКТ, како и активностите и неопходните ресурси за нивна реализација. Царинската управа во периодот 2021-2025 година планира да имплементира повеќе проекти од сите области од царинското работење, кои треба да бидат информатички поддржани и да и помогнат на ЦУ во навремена реализација на предвидените активности за креирање на соодветен административен капацитет и воспоставување на

интероперабилност со системите на ЕУ, кои се предуслов за пристапување на Република Северна Македонија во Европската Унија.

Стратегија за интегритет и борба против корупцијата во ЦУРСМ 2019-2022. За имплементација на оваа Стратегија донесен е Акционен план кој содржи мерки со рок на временска реализација 2019-2022 година.

2.3 Поврзаност со надворешни процени

СИГМА Проценка - Принципи на јавната администрација

Во февруари 2021 година започна оценската мисија од страна на СИГМА за „Принципите на јавната администрација,,. Со оваа проценка е опфатена и областа на управувањето со јавните финансии, вклучувајќи ја и УЈФ стратешката рамка. Поради КОВИД пандемијата активностите за проценката се спроведуваа он-лајн и преку внесување на податоци на PAR.IS платформата. Финалниот извештај е доставен од страна на СИГМА во декември 2021 година.

Проценка на јавните расходи и финансиската одговорност (ПЕФА)

Во периодот април - мај 2021 година, беше спроведена втората ПЕФА (Public Expenditure and Financial Accountability) проценка од страна на експерти на ММФ - ФАД и Светската банка. Прелиминарните наоди и оценки од спроведената ПЕФА проценка, со препораки за идните реформски приоритети од страна на тимот на експерти на ММФ и СБ, беа доставени до МФ во август 2021 година. ПЕФА проценката обезбеди сеопфатна дијагностика на состојбата во сите под-системи на УЈФ и помогна да се идентификуваат идните реформски приоритети, што претставуваше прв чекор во подготовката на новата Програма за реформа во управувањето со јавните финансии за следниот програмски период 2022 - 2025 година.

2.4 Координација на донатори

Посветеноста на донаторите за поддршка на реформите за УЈФ и одржување на дијалозите за политиките во земјата продолжува во текот на третата година од спроведувањето на

Координацијата на донаторите за УЈФ се врши на следните две нивоа:

Ниво на политика - Совет за УЈФ и Совет за РЈА. Една од главните задачи на Советот за УЈФ е да се олесни дијалогот за политики со релевантните институции и донатори. Членовите на Советот за УЈФ учествуваат во Дијалозите за политики за УЈФ со сите релевантни учесници

Техничко ниво - Секторска работна група за УЈФ - директно поврзана со работните групи основани за развој и следење на стратегиите и документите за политики за потсистемите за УЈФ. Исто така, организирани се посебни состаноци за координација на донатори на оперативно ниво во врска со спроведувањето конкретни мерки за под-области на УЈФ.

Програмата. Со цел да се обезбеди добро планирање и комплементарност на надворешната техничка поддршка, соодветното временско распределување и успешното спроведување на реформите, МФ ќе продолжи да ја координира помошта на донаторите преку водење отворен и инклузивен дијалог за политиките за УЈФ со сите релевантни институции и донатори.

Заради пандемијата на Ковид - 19, на 19 март 2021 година се одржа еден дијалог за политики за УЈФ.

На 20 септември 2021 година, се одржа еден состанок со СРГ за УЈФ на кој беше дискутиран напредокот во спроведувањето на Акцискиот план за 2021 година за Програмата за реформа на УЈФ за периодот од јануари 2021 година - јуни 2021 година.

Почнувајќи од почетокот на 2020 година, до 2023 година Министерството за финансии во соработка со други институции (Управата за јавни приходи, Царинската управа, Бирото за јавни набавки, Државната комисија за жалби по јавни набавки и Министерство за економија) спроведуваат два големи твининг проекти финансирани од ЕУ - ИПА 2018, кои треба да обезбедат поддршка за функциите на МФ во областа на планирање и извршување на буџетот, внатрешна контрола, јавни набавки, како и во областа на даночната и царинската политика и системот и наплатата на приходите:

- 1. Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола**, со твининг партнер кој се состои од следните земји-членки на ЕУ: Холандија (Националната академија за економија и финансии на Министерството за финансии), Хрватска (Министерството за финансии), Латвија (Министерството за финансии) и Бугарија (Министерството за финансии).
- 2. Подобрување на наплатата на приходите и даночната и царинска политика**, со твининг партнер кој се состои од следните земји-членки на ЕУ: Австрија (Агенција за европска интеграција и економски развој заедно со Федералното министерство за финансии) и Хрватска (Министерството за финансии - Царинска и даночна управа).

Техничката помош на Одделот за фискални прашања на ММФ за даночната администрација на Република Северна Македонија е клучна за успешно спроведување на предвидените стратешки приоритети, мерки и активности. Покрај тоа, постојаната поддршка на ММФ за долгорочните процеси на модернизација и веќе развиените реформски програми во голема мерка ќе придонесе за обезбедување непречено управување со промените со цел воспоставување на електронска администрација на даноците и подобрување на управувањето со јавните финансии - мобилизација на приходите.

Управата за јавни приходи е во постојана координација со меѓународните организации-донатори, ЕУ-Твининг партнери, Светска банка и ММФ, во врска со имплементацијата на новиот интегриран даночен систем (ИДИС) и проектите поврзани со истиот, а со цел да не дојде до преклопување на донаторската помош.

Во јуни 2021 година, Државниот завод за ревизија, Фондацијата за демократија на Вестминстер (WFD) и Министерството за надворешни работи и развој на британскиот комонвелт потпишаа Меморандум за разбирање, со што се согласија да го поддржат спроведувањето на Комуникациската стратегија на ДЗР за 2020 - 2023 година. Ова ќе овозможи ДЗР да обезбеди навремени, точни и прецизни информации за медиумите, јавноста, невладините организации и релевантните институции. ДЗР ја продолжува соработката со WFD со спроведување на проектот насловен „Зголемување на отчетноста и транспарентноста во Македонија преку подобро спроведување на препораките на ДЗР“, поддржан од британската влада. Активностите се однесуваат на имплементација на преостанатите две фази од Проектот во врска со Комуникациската стратегија на ДЗР за 2020 -

2023 година, фокусирајќи се на комуникација и соработка на ДЗР со надлежните институции и граѓанските организации.

2.5 Човечки, ИТ и финансиски ресурси - административни капацитети

Прашањето за зајакнување на административните капацитети во однос на спроведувањето на Програмата за реформа на УЈФ се разгледува на 3 нивоа:

1. Стратегијата за РЈА и Акцискиот план обрнуваат посебно внимание на капацитетите за човечки ресурси, капацитетите за планирање политики, е-услугите, обезбедувањето услуги и ориентацијата кон координација на резултатите во однос на зајакнување на раководната одговорност, внатрешната контрола и подобрување на транспарентноста во целата јавна администрација.
2. Програмата за реформа на УЈФ предвидува бројни мерки и активности поврзани со развојот на административните капацитети и ИТ системите на сите институции вклучени во УЈФ. Мерките и активностите во рамките на секој приоритет се дефинирани со земање предвид на постојните капацитети за човечки ресурси на институциите вклучени во УЈФ, но се предлагаат и посебни активности за понатамошно градење на капацитетите врз основа на плановите за идни вработувања како дел од реформскиот процес. Бројните резултати во Програмата се поврзани со градење на капацитетите на институциите вклучени во УЈФ преку нови вработувања, унапредување на знаењето и развивање вештини и надградување, што ќе се постигне преку разни форми на техничка поддршка и обуки. Ова има за цел привлекување, освежување и создавање квалификувана и мотивирана работна сила. Подобрувањата во деловните процеси (во областа на оданочување, царини, внатрешна контрола, јавни набавки и други области) ќе создадат простор за професионален развој на јавните службеници, додека новите интегрирани ИТ системи (за УЈП и ИИСУФ за Министерството за финансии) се ориентирани кон порационално, одржливо и економично управување со јавната администрација и јавните ресурси.
3. Исто така, стратешките планови на институционално ниво се подготвуваат на 3-годишна основа и даваат преглед на целите и задачите на секоја одделна институција, активностите за постигнување на тие цели, ефектите и очекуваните резултати и човечките и финансиските ресурси за нивна реализација. Освен тоа, во согласност со Законот за административни службеници, сите јавни институции подготвуваат годишни планови за обука.

Сите утврдени гапови се надминуваат од страна на релевантните постојни тела за обука основани во секторот, како и во рамките на разните донаторски проекти кои моментално се спроведуваат и планираат. Исто така, се очекува дека планираното основање на Школата за јавни финансии, кое ќе биде поддржано во рамките на твининг-проектот на ЕУ Зајакнување на функциите на планирање на буџетот, извршување и внатрешна контрола, ќе придонесе за подобрување на знаењето и вештините на релевантниот персонал.

Програмата за реформа на УЈФ предвидува дека сите приоритети, мерки и активности да се финансираат преку два главни извора: државниот буџет и проекти за развој на капацитети или техничка помош финансирани од донатори. Програмата предвидува резиме на познатите проценети трошоци во време на подготовка на документот. Покрај тоа, секој годишен Акциски план ја прокажува процената на трошоците и изворите на средства потребни за спроведување на планираните активности.

Во рамките на анализата на трошоци и придобивки и процената на влијанието на регулативата извршени во рамките на секој стратешки документ се предвидени релевантни финансиски средства.

Напредокот во зајакнувањето на капацитетите на институциите вклучени во УЈФ е дополнително образложен во рамките на статусот на спроведувањето конкретни активности планирани во Програмата (Дел 4. Процена на спроведувањето на Акцискиот план за 2021 година).

Покрај редовното буџетско финансирање, беше дадена значителна поддршка во текот на подготвувањето и спроведувањето на Програмата од страна на Европската комисија (ИПА проекти, Инструмент за техничка помош и размена на информации - TAIEХ, SIGMA (ППРУ). Поддршка беше обезбедена и од Светската банка, ММФ, ОЕСР (OECD), како и преку разни билатерални програми.

3. Целокупен напредок во спроведувањето на Програмата - Резиме на постигнатиот напредок во текот на периодот на известување

Подобрена фискална рамка

Одредбите со кои се пропишуваат нумерички фискални правила и воспоставување и регулирање на работата на Фискалниот Совет се разработени во Нацрт- законот за буџетите. Нацрт Законот за буџети беше финализиран и усвоен од страна на Владата во јануари 2021 година и последователно беше доставен до Собранието за усвојување.

Во рамки на ИПА твининг проектот Подобрување на наплатата на приходите и даночната и царинска политика изработен е комплетен модел на проектирање со програмски јазик Python и алатка SQL во делот на фискални проекции за даночни и царински приходи. Изработена е целосна DWH база на податоци составена од податоци од ЦУ, УЈП и ДЗС. Планирањето на даночните приходи се врши со помош tax elasticity пристап. Планирањето на даночните приходи на овој начин е во согласност со препораките на ММФ и Светска банка, кои на своите семинари редовно го предлагаат овој пристап.

Во областа на статистиката, ДЗС продолжува со активностите од Компонента 1: Понатамошно усогласување со стандардите на ЕУ во областа на макроекономската статистика на ИПА проектот Подобрување на производството и дисеминација на статистиката, насочени кон постигнување поголема достапност до податоците за подоро проектирање на БДП.

Мобилизација на приходите

Во 2021 година продолжуваат активностите поврзани со усогласување на даночното и царинското законодавство кои се спроведуваат со твининг поддршка во рамките на ЕУ-ИПА 2018 твининг проектот „Подобрување на наплата на приходи и даночна и царинска политика“. Подготвен е целосниот текст на новиот Царински закон (УЦЦ) и целосна подзаконска регулатива (имплементирачка и делегирана).

Управата за јавни приходи во постапка на мобилност преку преземање од друга институција презема вкупно 100 вработени. Дополнително, во текот на 2021 година, врз основа на обезбедена финансиска согласност и објавен јавен оглас реализирани се 38 вработувања на определено време до крајот на тековната 2021 фискална година .

Набавката на алатката за моделирани работни процеси (ВМР) (софтвер и лиценци) беше неуспешно завршена.

Во врска со новиот интегриран ИТ даночен систем (ИДИС), во јануари 2021 година започна новиот проект имплементиран од Светска банка „Поддршка на дизајнот на ИТ систем на Управата за јавни приходи во Северна Македонија“. Подготвени се детални барања за имплементација на дополнителни барања за ИДИС и развој на сродни системски модули и интерфејси, кои се планира да бидат финансирани со заем од Светска банка и грант средства од ИПА 2018 година.

Склучени се договори за набавка на ИТ опрема, за одржување на информатичка опрема (хардвер и системски софтвер), за набавка на безбедносни сертификати за системите на УЈП и антивирусна заштита.

Во рамките на ЕУ-ИПА 2018 твининг проектот, досега се одржани 21 активност од повеќе теми кои се однесуваат на функционирањето и работењето на УЈП, а истите поради Ковид-19 пандемијата беа спроведени виртуелно.

Во рамки на ИПА 2018 националната програма, за потребите на Царинската управа се набави опрема (возила и мобилен скенер) преку проектот Подобрување на квалитетот на царинските контроли и борба против измами и недозволена трговија, како и опрема за Центарот за опоравување од катастрофи, со цел обезбедување на континуитет на деловните процеси во Царинската управа и зачувување на податоците преку консолидација на ИКТ системите и воспоставување на заеднички Центар за опоравување од катастрофи.

Планирање и буџетирање

По усвојувањето на новиот Закон за буџетите од страна на Владата на Република Северна Македонија во јануари 2021 година, нацрт законот беше доставен до Собранието за усвојување. Кон крајот на првиот квартал од 2021 година, текстот на новиот Закон за буџетите помина на прво читање низ собраниските комисији (Комисија за финансирање и буџет и Законодавно-правната комисија). Во наредниот период се очекува продолжување на разгледување на текстот по новиот закон од Собранието.

Покрај тоа, во 2021 година, МФ, во соработка со Светската банка, Владата на Обединетото кралство и ЕУ (преку ИПА 2018 твининг проект, Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола), започна да работи на подготовка на законската регулатива за спроведувањето на новиот Закон за буџети - подзаконските акти,

насоките, прирачниците, итн. - насочени кон операционализација на Законот за буџетите и понатамошни подобрување на системот на УЈФ.

Активностите поврзани со програмското буџетирање ќе се спроведуваат како дел од процесот за подготовка на методологијата и насоките за програмско буџетирање.

Со цел отпочнување со спроведувањето на Акцискиот план за спроведување на препораките за управување со јавни инвестиции (ПИМА), усвоен од Владата во декември 2020 година, министерот за финансии во мај 2021 година формираше две работни групи за имплементација на Акцискиот план за ПИМ и за преземање на подготвителни активности за воспоставување на организациона единица за ПИМ во Министерството за финансии. Обезбедена беше техничка помош од ММФ за зајакнување на капацитетите во областа на управување со јавни финансии, почнувајќи од јули 2021 година до декември 2022 година. Врз основа на добиените препораки од ММФ за институционалната поставеност на новата организациона единица во МФ, иницирана е измена на актите за организација и систематизација на МФ.

Во областа на статистиката, продолжи спроведувањето на активностите насочени кон развивање на капацитет за компилација на табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава, започнати во рамките на ИПА проектот “Подобрување на производството и дисеминација на статистиката”.

Извршување на Буџетот

Имплементацијата на интегрираниот информациски систем за финансиско управување (ИИСУФ) е најголем приоритет за МФ според агендата за УЈФ. Повеќето тековни активности поврзани со ИИСУФ се во развој. Светската банка спроведе пред-идентификациска мисија за потенцијален заем. Работната група и релевантните единици во МФ заедно со експерти од Светската банка активно работела на ажурирање на функционалната и техничка спецификација за ИИСУФ, при што беа дефинирани техничките барања кои ќе претставуваат основа за претстојниот тендерски процес.

Стратегијата за управување со јавниот долг 2022 - 2024 година со изгледи до 2026 година беше подготвена од МФ и усвоена од Владата на седницата на Владата одржана на 1 јуни 2021 година, а на 4-ти декември 2021 беше донесена Ревидирана Стратегија за управување со јавниот долг 2022-2024 со изгледи до 2026 година. Годишниот извештај за управување со јавниот долг за 2020 година беше усвоен од страна на Владата на 22 јуни 2021 година.

Во однос на јавните набавки, во насока на зајакнување на капацитетите, Бирото за јавни набавки продолжи со организирање обуки како и со ажурирање на брошури за јавни набавки, правилници и често поставувани прашања. Воедно продолжи и реализацијата на планираните активности од Твининг-проект за зајакнување на функциите за планирање, извршување и внатрешна контрола на буџетот, вклучително и подготовка на сеопфатна Стратегија за развој на системот на јавни набавки. Во врска со Е-пазар и Е-Каталози и систем за обработка на ДКЖН, во втората половина од 2021 година се финализираше дизајнот на е-пазарот, а од месец октомври платформата е достапна за економските оператори кои можат да ги прикачуваат своите е-каталози на системот за оние производи кои се предвидени во системот. Платформата Е-пазар е оперативна за спроведување на набавки од мала вредност и за Договорните органи.

Предлог-законот за јавно приватно партнерство (ЈПП) беше подготвен и објавен на ЕНЕР за јавна консултација. Покрај тоа, се одржа јавна дебата со релевантните засегнати страни на 16 јуни 2021 година. Првичниот текст на законот е изменет во согласност со добиените коментари и по комплетирање на целата неопходна придружна документација (на пр. Извештај за РИА, ЕУ кореспондентни табели), нацрт Законот ќе биде доставен до Владата за усвојување.

Во областа на статистиката, се продолжи со активностите поврзани со воспоставување сметки на општата влада во согласност со ЕСС 2010 и дополнително зајакнување на статистичките услуги во областа на ИТ, во рамките на ИПА проектот Подобрвање на производството и дисеминација на статистиката. Првите модули за ИТ систем за креирање на статистички податоци се развиени и се тестираат.

Транспарентно владино известување

Министерството за финансии продолжи да спроведува активности со цел да обезбеди лесен пристап до буџетските информации. Алатките преку интернет овозможуваат пристап до информации во секое време и обезбедуваат информации за Буџетот и јавните трошоци.

Во месец февруари 2021 година, Министерството за финансии започна да објавува на својата веб-страница дневни податоци за кумулативна реализација на приходи, расходи, капитални расходи и државен долг преку новата алатка за транспарентност: Фискален бројач.

Исто така, Министерството за финансии учествуваше во изработка на Информација со статус на реализација на економски мерки за справување со КОВИД-19 која беше објавена на веб сајтот: www.koronavirus.gov.mk во месец април 2021 година.

Внатрешна контрола

Предлог закон за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор е доставен до Собрание на РСМ во јануари 2021 година. На седница бр. 34 на Собранието одржана на 05.05.2021 година, Предлог на законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор помина на прво читање. Се очекува закажување на седница за второ читање на законот.

Во рамките на твининг проектот „Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола“ започнаа активностите за воспоставување на национална сертификација на внатрешните ревизори и подготовка на упатства за работењето во делот на финансиското управување и контрола, изготвена е Анализа на потребите за обука за вработените во единиците за финансиски прашања, единиците за внатрешна ревизија и ЦЕХ, како и Програма за обука.

Спроведена е проценка и анализа на можните начини за организација на Академија за јавни финансии, при што истата ќе биде основана како сектор во Министерството за финансии.

Годишниот извештај за функционирањето на системот на јавна внатрешна финансиска контрола за 2020 година беше разгледан и усвоен од страна на Владата на 17 август 2021 година.

Надворешна контрола и парламентарен надзор

ДЗР ја спроведува Годишната програма за работа за 2021 година, која е изготвена врз основа на Стратешкиот план за ревизија 2021 - 2023 година и во согласност со донесеното Упатство за стратешко и годишно планирање на ревизиите и Одлуката за определување на стратешки цели за ревизии на Државниот завод за ревизија за период 2021 – 2023 година и за приоритетни области за ревизии по сектори кои вршат ревизија. Годишната програма за работа за 2021 година содржи 72 ревизии, од кои 58 ревизии на регуларност (финансиски ревизии и ревизии на усогласеност), 9 ревизии на успешност, 1 ИТ ревизија, 3 ревизија на усогласеност и 1 тематска ревизија.

ДЗР го спроведува новиот Твининг проект „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарниот надзор“ МК 18 ИПА ФИ 03 20, во соработка со ВРИ на Хрватска и Бугарија како твининг партнери.

Активности се преземаат во рамки на твининг проектот за унапредување на правната рамка релевантна за државна ревизија со цел да се обезбеди уставна, финансиска и оперативно независност на ДЗР, да се подобрат институционалните и човечки капацитети на ДЗР, за подобрување на ефикасноста и влијанието на државната ревизија преку понатамошно усогласување на законската рамка и развој на методолошките алатки, како и преку зајакнување на капацитетот на ДЗР за ефективна државна ревизија. Исто така, собраниската контрола врз јавните средства и соработката помеѓу ДЗР и Собранието се подобруваат.

4. Процена на спроведувањето на Акцискиот план за 2021 година

4.1. Приоритет 1: подобрена фискална рамка

Мерка 1: подготовка, усвојување и спроведување фискални правила

Одредбите со кои се пропишуваат нумерички фискални правила и воспоставување и регулирање на работата на Фискалниот Совет се разработени во Нацрт- законот за буџетите. Нацрт Законот за буџети беше усвоен од Владата во јануари 2021 година по што е доставен до Собранието, каде во првиот квартал од 2021 година беше усвоен на првото читање на собраниските комисији (Комисија за финансирање и буџет и Законодавно-правната комисија), а во наредниот период се очекува донесување на истиот од страна на Собранието.

Мерка 2: Зајакнување на проектирањето

Со техничка помош во рамки на ИПА 2018 твининг проектот „Подобрување на наплатата на приходите, даночната и царинската политика“ изработен е комплетен модел на проектирање со програмски јазик Python и алатка SQL во делот на фискални проекции за даночни и царински приходи.

Изработена е целосна DWH база на податоци составена од податоци од ЦУ, УЈП и ДЗС.

Планирањето на даночните приходи се врши со помош tax elasticity пристап. Планирањето на даночните приходи на овој начин е во согласност со препораки на ММФ и Светска банка кои на своите семинари редовно го предлагаат овој пристап.

Следејќи ги овие препораки со помош на Твининг проектот, во рамки на програмскиот јазик R развиен е модел кој автоматизирано ги пресметува коефициентите на еластичност, а потоа и приходите по основ на секој данок посебно. Моментално во рамки на Твининг проектот „Подобрување на наплатата на приходите, даночната и царинската политика“ се работи на развој и на повеќе модели кои вклучуваат најсовремени модели за проектирање на приходи вклучувајќи artificial intelligence односно machine learning, кои допрва ќе бидат претставени.

Симулацијата на царинските приходи се врши со помош на две data science алатки (**SQL Server - со кој е создаден data warehouse и Power BI - за визуелизација на податоците**), со кои се обезбедуваат конзистентни и робустни податоци кои во предвид земаат повеќе години на редовниот увоз и не се базираат само на една година и се овозможува воочување на најбитните промени од промена на царинските стапки. Зачувување на податоците во data warehouse и нивна визуелизација со BI алатка е концепт широко употребуван во работа со бази на податоци и конкретно препорачан за употреба од Светска Банка.

Мерка 3: Зголемена достапност на податоци за подобро проектирање на БДП

Оваа мерка ќе се спроведе како дел од Компонентата 1: Понатамошно усогласување со стандардите на ЕУ во областа на макро-економската статистика во рамките на проектот за подобрување на производството и дисеминација на статистиката, финансиран во рамките на ИПА 2017 година.

Во периодот од 05 мај до 14 мај 2021 година беше спроведена една мисија.

Следниве активности беа спроведени:

- ✓ Поделбата на инвестициите во основни средства според видот за потребите на нивно класифицирање во табелата T-0102 квартална се дискутираше со експертот. Главниот фокус беше ставен на разграничување на вкупните средства помеѓу станови и не-станбените згради. Експертот даде предлог каков вид на податоци треба да се користат за разграничување. Користење на податоците од базата на податоци на Евростат за европските земји за структурата на инвестициите во основни средства, беше предложено од страна на експертот;
- ✓ Се дискутираше за квалитетот изворните податоци за залихи на годишно и квартално ниво. Се дискутираше за важноста на процедурата за усогласување на кварталните со годишните податоци и беше дадена препорака за подобрување на квалитетот на влезните податоци со воведување на проценки за надминување на екстремните вредности. ДЗС презентираше практичен пример за усогласување на залихите на кварталните со годишните податоци кој што е многу комплексен и се базира на многу податоци. Од страна на експертот беше предложен пример за прагматичен пристап, кој користи подвижни просечни проценки на почетните и крајните залихи според

видот. Беше презентирани модел на агрегирано ниво за предвидување на првото тримесечје од 2021 година за податоците за залихи. Беше направена и проценка на крајните залихи за 2020 година со цел да бидат употребени за прелиминарна реконсилијација на квартални со годишни податоци.

Во периодот од 29 ноември до 03 декември 2021 година беше спроведена една мисија со експерти од Завод за статистика на Чешка.

Во однос на кварталниот БДП и неговите компоненти следниве активности беа спроведени:

- ✓ Се дискутираше за моделите и методите за подобрување на пресметките на БДП на квартално ниво во согласност на ЕСС 2010 методологијата. Подлабока анализа беше направена на пресметката на БДП по произведен и трошочен метод. Презентирана беше и пресметката на десезонирани серии на податоци во софтверот Деметра.
- ✓ Беше разговарано за составување на бруто основниот капитал по вид на средства, НКД оддели и институционални сектори.
- ✓ Најважниот јаз беше пронајден во слабата врска помеѓу годишните табели за понуда и употреба по цени од претходна година и кварталната двојна дефлација на производството и меѓуфазната потрошувачка.

4.2. Приоритет 2: мобилизација на приходите

Мерка 1: Зајакната законска рамка за приходите, усогласена со законодавството на ЕУ

Оваа мерка се спроведува со твининг поддршка во рамките на ЕУ-ИПА 2018 твининг проектот „Подобрување на наплата на приходи и даночна и царинска политика“. Поконкретно, Компонентата 1 од твининг проектот е поврзана со усогласување на даночното и царинско законодавство со законодавството, стандардите и најдобрите практики на ЕУ.

Од аспект на легислативата изготвен е целосен текст на новиот Царински закон (УЦЦ) и целосна подзаконска регулатива (имплементирачка и делегирана).

Во 2021 година, во рамките на компонентата 1, беа реализирани 14 работилници. Работилниците беа поврзани со: гап анализа на националните законодавни одредби во областа на: данокот на моторни возила, данокот на добивка, Управата за јавни приходи, Царинската управа и царинската тарифа, во споредба со најновото законодавство на ЕУ и најдобрите практики; и за изготвување на новиот Царински законик и подзаконската регулатива.

Дополнително, во втората половина на 2021 година беа реализирани работилници за: гап анализа на анексите на европскиот царински законик, изработка на препораки за подобрување на Законот за даноците на имот и Законот за акцизите, изготвување на нов Царински законик и на предлог измени на Законот за данокот на додадена вредност и Законот за даночна постапка.

Поради тековна ситуација со COVID-19 пандемијата, работилниците се одвиваа online, преку видео врска, а од октомври 2021 започна реализацијата на хибридни работилници, односно учество на работилниците online или со физичко присуство.

Мерка 2: подобрени даночни и царински услуги и постапки

Во врска со спроведувањето на проектните активности на Програмата за модернизација и Стратешкиот план на УЈП, беше постигнат следниот напредок:

Ревидираниот Предлог Годишен план за вработување за 2021 година предвидува 80 нови вработувања и 100 унапредувања. Истиот не е реализиран во извештајниот период, но Управата за јавни приходи во постапка на мобилност преку преземање од друга институција презема вкупно (100) вработени (83 со завршено високо образование и 18 со завршено средно образование), со датум на пријава во вработување 01.06.2021 година. Нивното распоредување на работни места за даночни службеници е условено со обезбедување дополнителна согласност за финансиски средства и ќе биде планирано етапно со годишните планови за вработување согласно потребите и плановите за обука. Дополнително, во текот на 2021 година, врз основа на обезбедена финансиска согласност и објавен јавен оглас реализирани се и 38 вработувања на определено време до крајот на тековната фискална година (2021), поради привремено зголемен обем на работа.

Набавката на алатката за моделирани работни процеси (BMP) (софтвер и лиценци) беа неуспешно завршени, бидејќи немаше економски оператор кој ги исполнува критериумите.

Во јануари 2021 година беше инициран проект со Светска банка за “Поддршка на Дизајн на ИТ системот на Управата за јавни приходи во Северна Македонија“. Проектот има за цел со советодавни услуги и анализи да и помогне на даночната администрација во развојот на дополнителни барања за модернизација на системот. Дополнителните ИДИС можности треба да ги вклучуваат новите ИДИС модули за е-трговија и е-фактури, како и складиштето на податоци и алатки за деловно разузнавање за управување со ризици, усогласеност и донесување одлуки засновани на факти.

Во рамките на проектот ангажирани се експерти кои треба да и помогнат на УЈП во подготовката на детални барања за спроведување на дополнителни ИДИС можности и развој на сродни системски модули и интерфејси кои се очекува да бидат финансирани со заем на Светска банка и грант од ИПА 2018, а кои се поврзани со активностите по однос на софтверот за новиот интегриран даночен ИТ систем и техничка поддршка за контрола на квалитет при поставувањето на софтверот, воспоставување складиште на податоци – Data Warehouse, како и дефинирање на барањата на корисниците (техничка спецификација) за хардвер и софтвер за Центар за опоравување од катастрофи. Во оваа насока експертите испорачаа три финални документи: Функционални и технички барања за складиште на податоци, платформа за деловно разузнавање како и подсистем за управување со ризици на усогласеност, Фискален систем за е-фактури и е-трговија со фискални фактури: основни концепти и првични предлози за технички спецификации и Преглед на постоечките ИТ системи и моменталните ИТ новитети во УЈП.

Во рамките на Компонента 2: Поддршка на даночните реформи на ИТ стратегијата на УЈП и промоција на интегрираниот даночен информативен систем (или ИДИС), одржани се работни

средби со експертите од Светска банка и претставници од МФ, по однос на финално дефинирање на преостанатите проекти / модули за комплетирање на ИТ системот.

Во УЈП од страна на СБ и ММФ спроведени се проценки на даночната администрација Tax Diamond-WB и TADAT-IMF.

Со помош на овие алатки утврдени се точките каде е потребно да се изврши унапредување во функционирање на УЈП со цел подобрување на следењето, евиденцијата, наплатата и повратот на даночните приходи, како и утврдување на правила на „Tax compliance“.

По однос на активностите за воспоставување на нова ИТ инфраструктура по спроведена тендерска постапка, склучени се договори за набавка на ИТ опрема и договори за одржување на информатичка опрема (хардвер и системски софтвер).

Во врска со зголемувањето на сигурноста на системите на УЈП по спроведена тендерска постапка склучени се договори за набавка на безбедносни сертификати за системите на УЈП и антивирусна заштита.

УЈП е една од корисниците на новиот ЕУ-ИПА 2018 твининг проект „Подобрување на наплатата на приходи и даночна и царинска политика“, што започна во јануари 2020 година. Во рамките на компонента 4 „Подобрени оперативни и административни капацитети на Управата за јавни приходи за спроведување на националното законодавство, ИТ услугите и постапките на овој твининг проект, одржани се 21 активности поврзани со функционирањето и работењето на УЈП.

На истите опфатени се повеќе теми кои се однесуваат на функционирањето и работењето на УЈП: за повратот на ДДВ, наплатата на даноците, размена на податоци меѓу даночните управи, модернизација на УЈП, професионалните и етички стандарди на вработените (кодекс на однесување), методите за контрола, е-трговија, потоа процедурите околу пристапот до јавни информации, како и БЕПС (base erosion and profit shifting). Меѓу другото во рамките на твининг проектот во месец мај 2021 година беше одржана и активност која се однесуваше за Дизајниран Центар за складирање на податоци (Data Warehouse) на која учествуваа претставници и од МФ, УЈП и Царинската управа. Истата активност беше спроведена од експерти од Министерство за финансии на Австрија. Во рамките на сите овие активности кои претежно се одржаа со хрватските колеги зедаа учество околу 156 даночни службеници од УЈП. Поради здравствената и економската криза предизвикана од пандемијата КОВИД-19, активностите на проектот беа организирани и спроведени виртуелно.

- ✓ Царинската управа постојано подготвува **Уредби за дополнување на Уредбата за применување на Регулативите на Комисијата на Европските заедници** за распоредување на одредени стоки во Комбинираната номенклатура, што се објавуваат во Службен Весник на Република Северна Македонија (4/21⁴, 53/21⁵, 135/21, 197/21⁶).

⁴ This Regulation is harmonization with EU Commission Regulations on the Classification of Certain Goods in the Combined Nomenclature, CELEX no. 32020R1279, 32020R1288, 32020R1289, 32020R1290, 32020R1291 and 32020R1317

⁵ This Regulation is harmonization with EU Commission Regulations on the Classification of Certain Goods in the Combined Nomenclature, CELEX no. 32020R1701, 32020R1702, 32020R2080 и 32020R2179

- ✓ **Неколку закони беа изменети во извештајниот период:**
- ✓ Со **Закон за изменување на царинскиот закон** се врши ново систематизирање на царинските прекршоци во 3 основни групи и им се овозможува на основните судови да бидат надлежни за спроведување на прекршочна постапка и за изрекување на прекршочна санкција за тешки царински прекршоци,
- ✓ Објавена е Уредба за изменување на Уредбата за спроведување на **царинскиот закон** (Сл.весник бр.179/2021). Измената на Уредбата е направена заради еднообразна примена на критериумот за одобрување на статусот на овластен економски оператор (ОЕО). Објавен е Законот за изменување и дополнување на **Законот за акцизите** со прецизирање на роковите за поднесување на акцизна декларација и плаќање на акцизата од страна на лица кои не се регистрирани во електронскиот Регистар на акцизни обврзници, нови одредби за утврдување на понизок износ на гаранција и употреба на готовински депозит за обезбедување на акцизата, рок за важност на банкарска гаранција, враќање или ослободување на банкарска гаранција и готовински депозит; се пропишуваат и обврска за доставување на гаранција за обезбедување на акцизен долг кој може да настане за обврзниците за електрична енергија, природен гас, јаглен, кокс, лигнит и нафтен кокс,
- ✓ Објавена е **Одлуката за предвремена примена на изменувањето на Протоколот 4 на Спогодбата за стабилизација и асоцијација помеѓу Република Македонија, од една страна и Европските заедници и нивните земји-членки, од друга страна за дефинирање на поимот „производи со потекло“ и начини на административна соработка**, изменет со Одлука бр. 1/2021 на Советот за стабилизација и асоцијација на Република Северна Македонија и Европската Унија (Сл. весник бр.245/2021). Ова значи дека во трговијата со земјите членки на ЕУ, на билатерална основа, се воведува можност за користење и на алтернативни правила за потекло што се применуваат заедно со постоечките правила на ПЕМ Конвенцијата (Сл. весник бр. 66/2012), додека трае постапката за усвојување на ревидираната ПЕМ Конвенција. Овие нови правила содржат значителен број подобрувања и поедноставувања во споредба со сегашната ПЕМ Конвенција. Царинската управа изготви низа документи за полесно и униформна примена на правилата за потекло.
- ✓ Се потпиша **Спогодба за партнерство, трговија и соработка помеѓу Обединетото Кралство на Велика Британија и Северна Ирска и РСМ** (Сл.весник бр.301/2020) за што е објавена Одлука за предвремена примена. Врз основа на одредбите од оваа Спогодба надворешно-трговската размена и преференцијалните царински стапки меѓу РСМ и Обединетото Кралство на Велика Британија и Северна Ирска почнуваќи од 01.01.2021 година се применуваат врз основа на оваа спогодба.
- ✓ Потпишан е **Договор за воспоставување на заеднички гранични премини меѓу Република Северна Македонија и Република Албанија**. Крајната цел на заедничките контроли е да се имаат отворени, но контролирани и безбедни граници, преку зајакната координација и соработка помеѓу сите надлежни гранични органи на национално и меѓународно ниво.
- ✓ Со воспоставувањето на новиот начин на работа преку заедничката гранична контрола, пан Европскиот коридор 8 (исток-запад), кој инаку е четврти најфреквентен граничен премин

⁶ This Regulation is harmonization with EU Commission Regulations on the Classification of Certain Goods in the Combined Nomenclature, CELEX no. 32021R0575, 32021R0600, 32021R0909, 32021R0910, 32021R0911, 32021R0956 и 32021R0957.

ќе биде поатрактивен и поефикасен за извоз, увоз и транзит на стоки. Во исто време, поблиската соработка меѓу службите ќе резултира со поуспешни стапки на откривање на нелегални прекугранични активности, а со тоа се зголемува безбедноста. Крајната цел на заедничките контроли е да се имаат отворени, но контролирани и безбедни граници, преку зајакната координација и соработка помеѓу сите надлежни гранични органи на национално и меѓународно ниво.

- ✓ **Потпишан протокол со Република Србија за взаемно признавање на одобренјата за овластен економски оператор** - Царинските управи на двете држави се обврзаа меѓусебно да го признаат процесот на валидација на одобренјата за Овластен економски оператор (ОЕО), спроведен во рамките на ЦЕФТА. Со ова Република Северна Македонија и Република Србија станаа првите земји во регионот на Западен Балкан, што меѓусебно ќе започнат со оперативна примена на процедурите и придобивките со кои се стекнаа имателите на одобренјата за ОЕО. Со овој Протокол опфатени се 34 компании од Република Србија и 21 компанија од Република Северна Македонија. Истите во текот на декември како пилот, а од јануари 2022 и официјално ќе можат да ги применат поволностите при спроведување на царинските постапки во двете држави, врз основа на исти правила и критериуми. Овој Протокол за взаемно признавање на ОЕО, треба да придонесе за полесно движење на стоките помеѓу двете држави и намалување на трошоците за извоз и увоз на имателите на овие одобренја.
- ✓ Царинската управа на Република Северна Македонија успешно ја заврши постапката за **меѓународна валидација на Програмата за Овластен економски оператор (ОЕО)**. Во извештајот на меѓународните валидатори од земјите членки на ЦЕФТА, ЦЕФТА Секретаријатот, Европската Комисија и експерти на ГИЗ, со највисоко ниво е оценета Програмата за ОЕО на Република Северна Македонија, во кој е потврден дека законски е усогласена со законодавството на ЕУ, а постапките и процесите се во согласност со меѓународните стандарди на ЕУ и на Светската царинска организација. Со меѓународното признавање, македонските ОЕО, покрај погодностите во нашата држава, ќе имаат големи погодности и во земјите на ЦЕФТА, како што се приоритетно минување на граничните промени, помалку контроли, избегнување на дупло поднесување на документи, бесплатни обуки. Постапката за меѓународно признавање започна во јуни 2020 година и Република Северна Македонија е прва земја во ЦЕФТА што доби меѓународно признавање. Ова признание е потврда на посветеноста на Царинската управа за градење на партнерски однос со деловната заедница и создавање на услови за побрзо минување на граница и олеснување на царинските постапки.
- ✓ Во овој момент **20 трговски друштва имаат добиено одобрение за овластен економски оператор (ОЕО)**, а уште 3 барања се во постапка на одобрување. Со цел да се овозможи користење на оваа придобивка Царинската управа во изминатиот период интензивно ја промовира оваа програма меѓу економските оператори;
- ✓ **Системски мерки за спречување на корупција и криминал** – се преземаат во соработка со Канцеларијата на Заменикот на Претседателот задолжен за борба против корупцијата и криминалот, одржлив развој и човечки ресурси. Царинската управа организираше работни состаноци со шефовите на граничните царинските испостави со цел да се стави посебен акцент за улогата на Царинската управа во спречувањето и откривањето на корупција и организиран криминал, и мерките од усвоениот План за борба против корупција како и унапредување на институционалниот и административен капацитет за ефикасна и

ефективна борба против корупцијата. Како резултат на кампањата на управата, „**СТОП за КОРУПЦИЈАТА**“ која се спроведува од април 2018 година, зголемен е бројот на примени поднесоци во 2020 година, споредбено со претходните 3 години. Се зајакнува и соработката со Националниот координативен центар за гранично управување, ДКСК, МВР, Агенција за храна и ветерина, Санитарен инспекторат, Министерство за транспорт и врски, МНР и други.

- ✓ Во рамки на ИПА 2 се набави специфичен вид на опрема за подобрување на царинската контрола (возила и мобилен скенер), која ќе има големо значење во борбата против измами и недозволена трговија со стоки преку проектот - **Подобрување на квалитетот на царинските контроли и борба против измами и недозволена трговија со стока**. Воедно се набави и опрема за обезбедување на континуитет на деловните процеси во Царинската управа и зачувување на податоците преку консолидација на ИКТ системите и воспоставување на заеднички Податочен центар во случај на криза и природни непогоди („Disaster Recovery Centre“). Преку овој проект се набави опрема за воспоставување на заеднички Податочен центар во случај на криза и природни непогоди; Како дел од проектот реализирана е набавка на 200 персонални компјутери за граничните премини и внатрешните царински испостави, од кои досега се инсталирани и распределени 180 компјутери. Опремата е испорачана во јуни 2021 година и истата во моментот се тестира. Следи миграција на податоците и се очекува да биде ставена во функција во првите месеци од 2022 година.
- ✓ Во 2021 година продолжија активностите поврзани со усогласување на даночното и царинското законодавство кои се спроведуваат во рамките на ЕУ-ИПА 2018 твининг проектот „Подобрување на наплата на приходи и даночна и царинска политика“ (Компонента 1 – Усогласување на законодавство, и Компонента 3 – подобрување на капацитети на ЦУ). Согласно мерките за безбедност, реализацијата на предвидените активности со проектот се одвива online Во 2021 година се одржаа 22 обуки/работилници на кои присуствуваа 221 учесници. Проектот е во тек и успешно се реализира согласно предвидената динамика;
- ✓ Во рамки на Regional Economic Development, Governance and Enterprise Growth (**EDGE Project – USAID**), предвидена е набавка на опрема за контроли за граничен премин Кафасан-Кафтани, стручен консултант, обуки и студиски посети за вработени од Царинска управа на Република Северна Македонија и Царинска управа на Албанија. Предвидените активности во рамки на проектот се реализирани, проектот се реализира заклучно до декември 2021 година. Обезбедено е **континуирано одржување на ИТ системите** финансирани од ЕУ фондовите (**НКТС и ИТЕ**). Во јуни 2021 година е потпишан нов договор за надградба на системот СОЦДАД.
- ✓ **Проект за олеснување на трговијата и транспортот во земјите од Западен Балкан (Светска Банка)** – Во рамките на овој проект финансиран со заем од Светската Банка, ќе се набави нов Национален едношалтерски систем (NSW), ќе се реконструираат граничните премини Кафасан и Деве Баир, а ќе се набави и нов систем за видео надзор, интегриран со систем за автоматско распознавање на регистарски таблички.
- ✓ **Започна проектот за имплементација на нов систем за видео надзор и автоматско распознавање на регистарски таблички на возилата кои ја преминуваат границата (CCTV и ANPR)**, кој се реализира како компонета од Проектот за олеснување на трговијата и

транспортот во Западен Балкан финансиран со заем од Светската Банка. Со примена на опрема базирана на современи технологии, на повеќе од 40 гранични и внатрешни испостави ќе се воспостави систем кој ќе овозможи централизирана администрација и мониторинг базиран на повратни сигнали и аларми врз основа на претходно дефинирани ризици, а ќе се обезбеди и нивна интеграција со царинскиот информатички систем. Системот ќе биде значајна алатка при спроведување на надлежностите за сузбивање на недозволената трговија, шверц и корупција на царинските испостави, пред се на граничните премини. Интеграцијата со постоечките системи ќе овозможи дополнителна автоматизација на одредени процеси, а со тоа и забрзување на протокот.

4.3. Приоритет 3: планирање и буџетирање

Мерка 1: зајакнато програмско буџетирање и подобрени информации за проектите

Мерка 2: Подобрување на среднорочното буџетско планирање

Мерка 3: ревидиран Закон за буџетите во согласност со подобрувањата на системот за УЈФ

Одржувањето на целокупната фискална дисциплина на среден рок е еден од приоритетите во процесот на планирање и буџетирање, што ќе резултира со: i) среднорочна фискална консолидација; ii) распределба на ресурси заснована на програмите и вклучените програмски показатели; и, iii) Среднорочна буџетска рамка која служи како веродостоен водич за идната распределба на буџетските средства за секој буџетски корисник.

Мерките спроведени во рамките на овој приоритет се насочени кон зајакнување и подобрување на програмското буџетирање, обезбедување подобрени информации за проектите и продолжување на процесот на воведување сеопфатна среднорочна буџетска рамка (СБР). Програмското буџетирање ќе им овозможи на буџетските корисници да управуваат со своите буџети во согласност со политиките и приоритетите во нивните институции. Проектните активности се насочени кон дефинирање структура за сеопфатно програмско буџетирање. Ова вклучува развивање и дефинирање структура на програми и потпрограми со клучни резултати од нив.

Освен тоа, користењето унифициран пристап за процена и избор на предлозите за проекти за јавни инвестиции и подобрувањето на организациските аспекти би овозможиле поттранспарентно спроведување на проектите.

Воведувањето сеопфатна Среднорочна буџетска рамка (СБР) е клучната алатка за планирање во насока на поврзување на среднорочните буџетски одлуки со оние што се утврдени за таргетите за дефицитот и долгот. Покрај тоа, веродостојно планирање на Буџетот на среден рок е од клучно значење во подготвувањето среднорочна фискална политика. Најпрво е потребно веродостојно основно сценарио на расходи на среден рок, така што ќе може да се проценат новите иницијативи за финансирање или можните намалувања на расходната страна.

Сите горенаведени мерки со активности и подактивности во рамките на приоритетот 3, кои се планирани во Акцискиот план за 2021 година, се тесно меѓусебно поврзани со подготовката на

новиот Закон за буџетите и воспоставувањето на нов интегриран информациски систем за управување со финансии (ИИСУФ).

Законот за буџетите е законска рамка во која се дефинира системот за управување со јавни финансии во Република Северна Македонија – тој е главниот закон со кој се дефинира опфатот на централната власт и на општата влада во земјата. Законот за буџетите е основен правен акт со кој се регулира целокупниот буџетски процес, вклучувајќи ги главните учесници во буџетскиот процес, постапката за подготовка и усвојување на Буџетот, извршувањето на Буџетот и завршната сметка за извршување на Буџетот, управувањето со буџетските распределби на средствата и подготовката на Среднорочната фискална стратегија.

Новиот Закон ќе биде во согласност со подобрувањата на системот за УЈФ, со цел да се обезбеди рамка за спроведување здрава, предвидлива и одржлива фискална политика и зголемување на буџетската дисциплина и одговорност. Новиот механизам на законот содржи:

- i) воспоставување фискални прави и институционализација на фискалниот совет;
- ii) Објавување регистар на субјекти од јавниот сектор;
- iii) Подобрување на процесот на среднорочна фискална стратегија, подготовка на основно сценарио и нови иницијативи; и
- iv) Подобрување на транспарентноста (поднесување податоци за јавни претпријатија, единици на локална самоуправа)
- v) Воспоставување интегриран информациски систем за управување со јавните финансии.

Новиот закон треба да биде во согласност со подобрувањата планирани во системот за управување со јавните финансии, со цел да се обезбеди рамка за здрава, предвидлива и одржлива фискална политика и зголемена буџетска дисциплина и отчетност.

По усвојувањето на новиот Закон за буџетите во првиот квартал на 2021 година од страна на Владата на Република Северна Македонија, истиот беше доставен во Собранието на Република Северна Македонија. Кон крајот на првиот квартал од 2021 година, текстот на новиот Закон за буџетите помина низ собраниските комисии (Комисија за финансирање и Буџет и Законодавно-правната комисија). Во наредниот период се очекува продолжување на разгледување на текстот по новиот закон за буџетите од страна на Собранието.

Министерството за финансии во изминатиов период, а во соработка со експерти од меѓународни институции има посветено големо внимание на изработка на еден современ концепт за управување со јавните финансии дизајниран преку Новиот закон за буџети. Буџетот преставува еден од најзначајните инструменти на економската политика. Оттаму Законот за буџети, кој ги дефинира процедурите за изработка и донесување на овој документ е од подеднаква важност. Подобрувањето на управувањето со јавните финансии и зајакнувањето на среднорочното буџетирање за наредните 5 години, е еден од најголемите приоритети на Владата на Република Северна Македонија, како дел од процесот за пристапување во Европската Унија.

Во процесот на подготовка на Буџетот, преку веб-базираниот систем Е-циркулар, МФ им даде инструкции буџетските корисници да ги изготват своите основни сценарија (насоките беа доставени со циркуларно писмо). Откако МФ ќе го воспостави ИИСУФ и по усвојувањето на новиот Закон за буџети, оваа постапка ќе стане стандардна постапка во согласност со новиот закон.

Владата ја усвои Ревидираната фискална стратегија на Република Северна Македонија за 2022-2024 (со изгледи до 2026) на 04.12.2021 година. Клучни елементи на среднорочната фискална политика претставуваат редизајнирањето и подобрената структура на јавните финансии, преку зголемено учество на капиталните расходи, како и етапната фискална консолидација, преку намалување на буџетскиот дефицит како процентуално учество во БДП.

Како резултат на континуитетот во спроведување дисциплинирана буџетска политика, вкупните расходи на консолидираниот буџет во периодот 2022-2026 година планирано е да остварат намалување и тоа од 37,8% во 2022 година на 36% во 2026 година. Следствено и во линија со постепената фискална консолидација, дефицитот на Буџетот на општа влада ќе се намали од 4,3% од БДП во 2022 година на 2,2% од БДП во 2026 година.

Клучни елементи на среднорочната фискална политика претставуваат редизајнирањето и подобрената структура на јавните финансии, преку зголемено учество на капиталните расходи, како и етапната фискална консолидација, преку намалување на буџетскиот дефицит како процентуално учество во БДП и тоа: 4,3% во 2022 година, 3,5% во 2023 година, 2,9% во 2024 година, 2,5% во 2025 година и 2,2% во 2026 година. Примарниот буџетски дефицит исто така континуирано ќе се намалува од 3,0% од БДП во 2022 година до постигнување на ниво на 1,2% во 2026 година. Со цел зајакнување на фискалната дисциплина, среднорочната фискална стратегија се утврдуваат лимити на буџетските расходи и лимити по буџетски корисници.

Покрај тоа, во 2021 година, МФ, во соработка со Светската банка, Владата на Обединетото кралство и ЕУ (преку ИПА 2018 твининг проект, Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола), работеше на подготовката на законската регулатива за спроведувањето на новиот Закон за буџети - подзаконските акти, насоките, прирачниците, итн. - насочени кон операционализација на Законот за буџетите и понатамошни подобрување на системот за УЈФ. Активностите поврзани со програмското буџетирање ќе се спроведуваат како дел од процесот за подготовка на методологијата и насоките за програмско буџетирање.

По усвојување на Акцискиот план за имплементација на препораките од Проценката на управувањето со јавните инвестиции (Акциски план за ПИМ) од страна на Владата во декември 2020 година, МФ презема активности за започнување со негово спроведување. Во мај 2021 година, министерот за финансии донесе две решенија за формирање работни групи: (1) Работна група за спроведување на Акцискиот план за управување со јавни инвестиции и (2) Работна група за преземање подготвителни активности за формирање организациона единица за вршење на функции поврзани со ПИМ во рамките на Министерството за финансии.

На барање на МФ, ММФ обезбеди техничка помош за градење на капацитетите во областа на ПИМ во периодот јули 2021 - декември 2022 г. Првата техничка мисија започне во средината на јули 2021 година за дефинирање на организациската поставеност и надлежноста на новата организациона единица за управување со јавни инвестиции во МФ. Финалниот извештај од ММФ беше испорачан до МФ на крајот на ноември 2021 г., со препораки во функција на измена на актите за систематизација и организација на МФ. Врз основа на препораките од ММФ, во новата функционална анализа на МФ е планирано формирање на Сектор за управување со јавни инвестиции во МФ, кој треба да извршува нови функции во областа на ПИМ кои во моментот не се извршуваат (нема експертиза и кадар), во областа на проценка и

мониторинг на јавни инвестиции - инфраструктурни проекти и процена на фискалните ризици за инфраструктурните проекти.

Мерка 5: развиени капацитети за компилација на табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава

Оваа мерка ќе се спроведува како дел од Компонентата 1: Понатамошно усогласување со стандардите на ЕУ во полето на макроекономската статистика во рамките на проектот Подобрување на производството и дисеминација на статистиката, финансиран во рамките на ИПА 2017

Во соработка со експерт од Република Бугарија беше работено на:

- ✓ Постигнување на коинзистентност помеѓу трансмисионите табели 25, 2 и ЕДП табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава.
- ✓ Составување на прашалници поврзани со табелите за прекумерен дефицит на сектор Држава 1.1, 1.2, 3 и 5.
- ✓ Подобрување на квалитетот на податоците во ЕДП табелите 1-4
- ✓ Методолошко упатство за методите за табелите за прекумерен дефицит на сектор Држава, процедурите и изворите користени за составување на податоци за дефицит и долг и основните сметки на сектор Држава засновани на ЕСС 2010 беше ажурирано.
- ✓ Во периодот од 29.11 до 03.12.2021 беше одржана мисија во соработка со експерт од Република Чешка на која се направи ажурирање и подготовка на нацрт-верзија на Меморандум за разбирање од областа на макроекономската и финансиската статистика помеѓу ДЗС, НБРНМ и МФ со посебна точка на статистиката на ГФС и ЕДП, АНЕКС 1: Наплати по статистички области: Извор и размена на АНЕКС2 податоци, периодични и рокови и споделени документи со инволвираните институции;

4.4. Приоритет 4: извршување на буџетот

Мерка 1: спроведување нов интегриран информациски систем за управување со финансии (ИИСУФ)

Во периодот од јануари до декември 2021 година, Светска Банка спроведе пред-идентификациска мисија за потенцијален заем за потребите на ИИСУФ проектот. Целта беше да се спроведе длабинска анализа на секторот јавни финансии се со цел да се идентификуваат ограничувањата, можностите, потенцијалот за иден развој во оваа област и улогата на банката во овој процес.

Покрај тоа, во овој извештаен период, работната група и релевантните единици во МФ заедно со експерти од Светската банка активно работела на ажурирање на функционалната и техничка спецификација за ИИСУФ, при што беа дефинирани техничките барања кои ќе претставуваат основа за претстојниот тендерски процес.

Исто така се вршеа подготовки за формирање на нова организациска единица задолжена за реализација на проектот.

Мерка 3: Зајакнување на управувањето со долг

Последните измени и дополнувања на Законот за јавен долг (Службен весник на Република Северна Македонија бр. 98 од 21.05.2019 година) предвидуваат изработка на Стратегија за управување со јавен долг како посебен документ. Најновата стратегија за управување со јавниот долг 2022-2024 со изгледи до 2026 беше подготвена од МФ и усвоена од Владата на седницата на Владата одржана на 1 јуни 2021 година, а на 4-ти декември 2021 беше донесена Ревидирана Стратегија за управување со јавниот долг 2022-2024 со изгледи до 2026 година. Годишниот извештај за управување со јавниот долг за 2020 година беше усвоен од страна на Владата на 22 јуни 2021 година. Секторот во МФ задолжен за управувањето со јавниот долг има недостаток на вработени квалификувани лица. Во текот на 2021 вработени се две лица во делот на управувањето со јавниот долг, но евидентиран е одлив на две лица, односно останува потребата од зајакнување на овој сегмент.

Мерка 4: Зајакнување на системот за јавни набавки

Во насока на зајакнување на капацитетите на договорните органи и лицата за јавни набавки, БЈН продолжи со организирање обуки, ажурирање на брошури и правилници за јавни набавки, како и Често поставувани прашања.

Во периодот јануари - декември 2021 година, БЈН организираше 16 редовни обуки, на кои учествуваа 342 учесници и 4 обуки за ресертификација, на кои учествуваа 67 учесници. Обуките, поради состојбата со COVID -19, беа организирани како online – обуки.

Дополнително, БЈН спроведе 2 обуки во врска со Јавни набавки - подготовка на тендерска документација и технички спецификации, и Жалби и приговори при јавните набавки, кои беа во организација на Академијата за судии и јавни обвинители – Павел Шатев.

Исто така, БЈН во рамки на Твининг проектот „Зајакнување на функциите за буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола“ организираше 3 еднодневни обуки за новините на системот за јавните набавки, наменети за договорни органи.

Во однос на Твининг проектот за зајакнување на функциите за планирање, извршување и внатрешна контрола на буџетот, во овој период беа реализирани повеќе активности. Притоа, беа подготвени Анализата на системот за сертификација во јавните набавки во Република Северна Македонија, Анализа на институционалната рамка на системот за јавни набавки во Република Северна Македонија и Извештај за проценка на постоечките алатки за јавни набавки и потребите на корисниците во Северна Македонија.

Главен фокус во овој период беше подготовка на сеопфатна Стратегија за развој на системот за јавни набавки 2022-2026. Во насока на обезбедување на целосен опфат, БЈН иницираше формирање на работна група за подготовка на Стратегија за развој на системот за јавни набавки 2022-2026, со претставници од Биро за јавни набавки, Државна комисија за жалби по јавните набавки, Комисија за спречување на корупција, Државниот завод за ревизија, Државна комисија за спречување на корупција, Министерство за економија, Министерство за финансии, Министерството за правда и Секретаријат за европски прашања. Се одржаа неколку состаноци и се подготви прв нацрт на Стратегија за развој на системот за јавни набавки 2022-2026, со

поддршка на експертите од Твининг проектот. Во втората половина на октомври 2021г., првиот нацрт на Стратегијата беше објавен на веб страницата на БЈН за понатамошни консултации со засегнатите страни. Финализација и усвојување на Стратегијата, придружена со Годишен акциски план за имплементација, се очекува во К1 2022.

Во овој период Бирото за јавни набавки, во соработка со стопанските комори, подготви и објави на својата веб страница модели за технички спецификации за набавка на стоки и услуги.

Во врска со Е-пазар и Е-Каталози и систем за обработка на SAC (Проект за поддршка на ЕУ (FWC SIEA 2018- ЛОТ 2: Инфраструктура, одржлив раст и работни места, EuropeAid / 138778 / DH / SER / мулти), во периодот јануари-јуни 2021 година, БЈН и изведувачот активно се ангажираа за развој на концептот за е-пазар за набавка на мала вредност, вклучувајќи го и дизајнот и функциите на системот.

Во втората половина од 2021 година се финализираше дизајнот на е-пазарот, а од месец октомври платформата е достапна за економските оператори кои можат да ги прикачуваат своите е-каталози на системот за оние производи кои се предвидени во системот. Платформата Е-пазар е оперативна за спроведување на набавки од мала вредност и за Договорните органи.

Со цел да се разјасни функционирањето на електронскиот пазар на набавки од мала вредност, беа направени четири онлајн презентации за договорните органи и економските оператори.

Во фаза на тестирање е софтверот изработен во рамките на ИПА Проектот за систем за обработка на жалби на ДКЖН за подобрување на електронската архива, системот за правна заштита на јавните набавки, комплетниот електронски систем за интероперабилност. Развиена е новата веб-страница и по завршување на фазата на тестирање, целокупниот софтвер ќе биде пуштен во употреба.

Воедно ДКЖН како институција корисник во Твининг-проектот Зајакнување на функциите за планирање, извршување и внатрешна контрола на буџетот, во дадениот период реализираше најголем дел од планираните активности и ќе продолжи со соработката и проектните аранжмани и во следниот период.

Мерка 5: ефективен систем за ЈПП и концесии

Во насока на воспоставување ефективен систем за јавно-приватно партнерство и концесии и законодавство во согласност со европското законодавство, во соработка и со техничка помош на Светска Банка и ЕУ твининг проектот се изготви Предлог Закон за јавно приватно партнерство усогласен со мислењето на DG Grow и мислења од граѓанскиот секторот и други заинтересираните страни доставени на ЕНЕР. Јавната расправа по нацрт законот се одржа на 16 јуни 2021 година.

Во финална фаза е процесот на усогласување на Предлог законот за јавно приватно партнерство со добиените мислења од релевантните институции, по што истиот ќе биде доставен во владина процедура.

Во претстојниот период ќе продолжат активностите околу изготвување на подзаконските акти заради целосно усогласување со законодавството на ЕУ.

Во месец март 2021 г. во соработка и со техничка помош на Светска банка се организираа и спроведоа 3 еднодневни обуки за јавно приватно партнерство на централно и локално ниво и една обука за медиумите.

Паралелно со подготовката на законот, се финализираа и активностите за подготовка на техничките спецификации за воспоставување на Единствениот електронски систем за ЈПП, со модули потребни за да се обезбеди имплементација на целокупната постапка за доделување на договори поврзани со воспоставување на јавно приватно партнерство од објавувањето до склучувањето на договорот, што ќе генерира регистар на склучени договори.

Мерка 6: изготвување сметки на општа влада во согласност со ЕСС 2010 (ESA 2010) и нивна достапност за креаторите на политики

Оваа мерка се спроведува како дел од Компонентата 1: Понатамошно усогласување со стандардите на ЕУ во областа на макроекономската статистика, во рамките на проектот Подобрување на производството и дисеминацијата на статистиката од ИПА 2017.

Во изминатиот период, ДЗС работеше на експериментален развој на индикатори за нефинансиската сметка за секторот држава и соодветните потсектори врз основа на дистрибуираните информации и распределбата по квартали за 2017 и 2018 година. Направена е проверка на добиените податоци, распоредени по квартали со расположливите годишни податоци. ESA2010 прашалникот 2500 - квартални нефинансиски сметки за општата влада за 2017 и 2018 година е подготвен на експериментална основа. Податоците беа испратени до Евростат во август 2021 година во рамките на ИПА 2017 МБП.

Во периодот од 05 до 14 мај 2021 година беше спроведена една мисија. Следните активности беа реализирани:

- ✓ Анализа на квалитетот на изворите на податоци за табела 25, информации добиени од Министерство за финансии и Централен регистар, видови, навременост, комплетност и коизистентност со барањата на Национални сметки според ЕСА 2010. За време на мисијата сите податоци добиени од Министерство за финансии беа проверени и анализирани како и сите дополнителни прилагодувања и податоците од вон-буџетските единици.
- ✓ Метод на компилација заснован на новите изведени информации, анализа на податоците, дискусија за експериментална пресметка заснована на постоечките информации за табела 25.
- ✓ Анализа на експерименталната пресметка заснована на постоечките информации за табела 25.
- ✓ Проверка на коинзистентноста помеѓу табела 25, 2 и ЕДП табелите за прекумерен дефицит на секторот Држава.

Во периодот од 29 ноември до 10 декември 2021 година беше спроведена една мисија. Следните активности беа реализирани:

- ✓ Подготовка на нацрт-документ: „Прирачник за процедура за изработка на квартални сметки за сектор држава во Република Северна Македонија“;

- ✓ Ажурирање и подготовка на нацрт-верзија на Меморандум за разбирање од областа на макроекономската и финансиската статистика помеѓу ДЗС, НБРНМ и МФ со посебна точка на статистиката на ГФС и ЕДП, АНЕКС 1: Наплати по статистички области: Извор и размена на АНЕКС2 податоци, периодични и рокови и споделени документи со инволвираните институции;
- ✓ Детално проучување на пресметаните индикатори;
- ✓ Изработка на експериментални пресметки за Табела 801 за јавниот сектор врз основа на податоците од Табела 25;
- ✓ Детален приказ на добиените податоци. Споредба со податоците на NAMA IN.

Мерка 7: зајакнување на услугите во областа на статистиката

Оваа мерка се спроведува како дел од Компонентата 4: Дополнително подобрена инфраструктура на Информатичко-комуникациската технологија (ИКТ), во рамките на проектот Подобрување на производството и дисеминацијата на статистиката од ИПА 2017.

Во рамките на оваа компонента се развиваат два система: Систем заснован на метаподатоци и Систем за статистички деловен регистар. За Системот заснован на метаподатоци се развиени во целост 3 модули, додека за системот за статистички деловен регистар се развиени во целост 4 модули и 4 модули се делумно развиени.

4.5. Приоритет 5: транспарентно владино известување

Министерството за финансии фокусираше голем дел од своите активности на подобрување на транспарентноста во управувањето со јавните финансии преку создавање дополнителни и квалитетни информации кои се лесни за употреба и достапни за пошироката јавност.

Министерството за финансии континуирано ги објавуваше податоците на веб –страницата, како и континуирано се ажурираа податоците на веб порталите креирани за зголемување на транспарентноста.

Во месец февруари 2021 година, Министерството за финансии лансираше нова алатка за транспарентност на веб-страницата на Министерството за финансии: т.н. Фискален бројач (дневни податоци за кумулативна реализација на приходи, расходи, капитални расходи и државен долг).

Министерството за финансии учествуваше во изработка на Информација со статус на реализација на економски мерки за справување со КОВИД-19 која беше објавена на веб сајтот: www.koronavirus.gov.mk во месец април 2021 година.

Во април 2021 година Министерството за финансии на својата веб страница го објави Календарот на даночна регулатива, нова алатка за транспарентност и поголема предвидливост на бизнис-климата во земјава. Во Календарот се објавени сите планирани промени на даночната регулатива до крајот на годината. Целта е да се информира бизнис-заедницата, како

и јавноста, за да може поефикасно и поефективно да ги планираат своите активности во текот на годината

4.6. Приоритет 6: внатрешна контрола

Подготвен е Предлог закон за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор. Во јануари 2021 година предлогот на законот е доставен до Собрание на РСМ. На седница бр. 34 на Собранието одржана на 05.05.2021 година, Предлог на законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор - помина на прво читање. Се очекува закажување на седница за второ читање на законот.

Во рамките на твининг проектот „Зајакнување на функциите на буџетско планирање, извршување и внатрешна контрола“ започнаа активностите за воспоставување на национална сертификација на внатрешните ревизори. Подготвени се нацрт верзии на Правилник за спроведување на обука и испит и програма за стекнување на уверение за овластен внатрешен ревизор и Правилник за формата и содржината на уверение за овластен внатрешен ревизор, како и материјали/учебници за подготовка на испитот. Со оваа активност ќе се овозможи во континуитет, спроведување на национална сертификација на внатрешните ревизори во јавниот сектор.

Подготвена е нацрт верзија на Прирачник за финансиско управување и контрола

Овие правилници и методолошки алатки ќе го донесе министерот за финансии по усвојувањето на Законот за системот на внатрешна финансиска контрола во јавниот сектор.

Со поддршка на експертите од твининг проектот, подготвена е Анализа на потребите за обука за вработените во единиците за финансиски прашања, единиците за внатрешна ревизија и ЦЕХ, како и Програма за обука.

Исто така во рамки на твининг проектот спроведена е проценка и анализа на можните начини за организација на Академија за јавни финансии. Истата ќе биде основана како сектор во Министерството за финансии.

Во рамки на Секторот за јавна внатрешна финансиска контрола со функционалната анализа на Министерството за финансии во 2022 година е предвидено да се основа Одделение за проверка на квалитетот на финансиското управување и контрола и работењето на внатрешната ревизија.

Владата на РСМ на 17 август 2021 г. го разгледа и усвои Годишниот извештај за функционирањето на системот на јавна внатрешна финансиска контрола за 2020 година и усвои заклучоци по истиот. Имплементацијата на заклучоците ќе придонесе за подобрување на квалитетот на финансиското управување и контрола и работењето на внатрешната ревизија во министерствата.

4.7. Приоритет 7: Надворешна контрола и парламентарен надзор

Мерка 1: Зајакнување на процесот за стратешко планирање и надворешна ревизија во согласност со МСВРИ (ISSAI)

Капацитетите на ДЗР за спроведување на ревизии на успешност постојано се надградуваат. Годишната програма за работа во 2021 година содржи 9 ревизии на успешност. Со областите опфатени со ревизиите на успешност ДЗР треба да обезбеди активен придонес преку давање на препораки на надлежните органи во однос на нивното работење и користење на јавните средства, здравствените и социјалните теми, природните ресурси и заштитата на животната средина.

За да излезе во пресрет на предизвиците поради КОВИД-19 пандемијата со давање на јасни препораки за подобрување на мерките и активностите преземени од надлежните органи, Програмата за работа на ДЗР за 2021 година содржи 4 ревизии на успешност на владини економски мерки, државни заеми и управување со јавниот долг, поддршката за вработување на професии кои беа најмногу погодени од последиците од пандемијата, како и мерки и политики за поддршка на туристичкиот сектор, во рамките на кој е опфатен е аспектот на родово буџетски иницијативи.

ДЗР го достави Годишниот извештај за извршените ревизии и работата на ДЗР за 2020 година до Собранието во законски предвидениот рок, до крајот на јуни 2021 година, а исто така е достапен на веб-страната на ДЗР (www.dzr.mk) на три јазици (МК, АЛБ и АНГ). Извештајот беше разгледан и усвоен од Собранието на 54^{та} седница, кое усвои и Заклучоци по истиот и заедно со Извештајот на комисијата за финансирање и буџет ги достави до Владата на РСМ, Министерството за финансии и Државниот завод за ревизија.

Во јуни 2021 година, Државниот завод за ревизија и Телото на Обединетите нации за родова еднаквост и зајакнување на жените - UN Women потпишаа Меморандум за разбирање и соработка, со цел двете страни да соработуваат во промовирање на спроведувањето на обврските за родова еднаквост во согласност со националните закони и политики и меѓународните обврски и промовирање на родово одговорно управување и отчетност на јавните средства преку систематско спроведување на родово одговорно буџетирање. Со цел да се исполнат поставените цели, се спроведе серија работилници на кои присуствуваа сите вработени во ДЗР. Во исто време со Годишната програма за работа на ДЗР за 2021 година, предвидена е 1 (една) ревизија на успешност за тема ефективност на мерките на Владата за родова еднаквост и соодветни родови буџетски иницијативи, а во 4 (четири) ревизии на успешност ќе биде опфатен и аспектот на родово буџетски иницијативи.

Во текот на 2021 година, ДЗР учествуваше во меѓународна работната група за изготвување на Водич за практики за ревизија на родовата еднаквост во Западен Балкан, како методолошки акт за вршење родово базирана ревизија, во рамките на проектот на UN Women „Промоција на родово одговорни политики и буџети: кон транспарентно, инклузивно и отчетно управување во Република Северна Македонија“, кој е финансиски поддржан од Швајцарската агенција за развој и соработка и Шведската агенција за меѓународна соработка и развој - Сида. Овој водич се очекува да биде изготвен во 2022 година.

Со цел да се подобри законската рамка релевантна за државната ревизија, се преземаат активности во рамки на Твининг проектот „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарниот надзор“ поврзани со обезбедување уставна, финансиска и оперативна независност на ДЗР и подобрување на институционалните и човечки капацитети на ДЗР. Овие активности се реализираат во соработка со претставници од Собранието и Министерството за финансии во делот на изготвување на нов предлог Закон за државна ревизија и предлог уставни амандмани.

Во тек е подготовка на подобрени методолошки акти за ревизија на успешност, ИТ ревизија и следење на ревизорските препораки, како и нов прирачник за ревизија на усогласеност, врз основа на препораките од претходниот Твининг проект финансиран од ИПА 2013 фондовите.

Во 2021 година, ДЗР изрази подготвеност да биде носител и активен учесник на два проекти, како дел од активностите на работната група на ИНТОСАИ за јавен долг (WGPD), во делот на изработката на Компендиум - Збир на практични процедури во ревизијата на овластување за долг, склучување договор и правна рамка на јавниот долг и Компендиум мапирање на мандатите на ВРИ за ревизија на јавниот долг. Овие практични водичи се очекува да бидат изготвени во 2022 година.

На предлог на Секретаријатот на Оперативната група на EUROSАI за ревизија на општините (TFMA), ДЗР за прв пат ја презема улогата на координатор на кооперативна ревизија на успешност на тема „Сопствените приходи на општините за обезбедување квалитетни услуги на граѓаните за време на пандемијата“, која ќе се спроведе помеѓу земјите-членки на TFMA, а во која учествуваат ДЗР на Република Северна Македонија и ВРИ на Албанија, Црна Гора, Полска, Романија, Турција и Словачка. Исто така, ДЗР успешно во рамките на активностите на Оперативната група на EUROSАI за ревизија на општините (TFMA), изработи анализа на тема "Собирање и систематизација на податоците за начинот/методите за следење на спроведувањето на препораките дадени во ревизорските извештаи за единиците на локалната самоуправа"⁷.

ДЗР и во текот на 2021 година продолжи со спроведување на обуки за надградување на професионалните и стручни способности на ревизорите и раководниот кадар на институцијата и воспоставување на објективен систем за оцена на степенот на квалитетот при исполнувањето на работните задачи, кој беше целосно реализиран. Дел од обуките беа реализирани со поддршка на Вестминстер фондацијата за демократија (WFD), Програма за развој на Обединетите нации (УНДП) и телото на Обединетите нации за родова еднаквост и зајакнување на жените - UN Women.

Во месец декември 2021 година, со поддршка на Програма за развој на Обединетите нации (УНДП), се спроведе обука за тема Финансиско сметководство – пресметковна основа, на која учествуваа 90 ревизори. Обуката беше спроведена од страна на експерти од областа на финансии и сметководство од Република Словачка, како и од нашата земја.

⁷ <https://dzt.mk/mk/220128-megunarodni-aktivnosti-vo-ramki-na-eurosai-tfma7>

Во месец декември 2021 година, ДЗР го донесе Годишниот план за континуирано професионално усовршување за 2022 година, како и Годишниот план за спречување на корупција за 2022 година, кои се објавени на веб страната на ДЗР.⁸

Во извештајниот период, ДЗР учествуваше на меѓународни состаноци и настани за професионален развој и размена на искуства заради подобрување на влијанието на ревизиите.

ДЗР во законски рок ја достави Годишната програма за работа на ДЗР за 2022 година до Собранието, во која е планирано да се извршат вкупно 183 ревизии од кои 166 ревизии на регуларност, 12 ревизии на успешност и 5 ревизии на усогласеност. Од вкупно планираните ревизии, 45 ревизии се однесуваат на субјекти и теми за ревизии согласно Законот за државната ревизија, а 138 ревизии се однесуваат на субјектите кои учествуваа во Локалните избори 2021 година. При утврдување на ревизии на успешност со оваа Годишна програма, како критериуми се земени предвид стратешките цели на ДЗР, целите на одржлив развој на ОН, критериуми утврди со методологијата за оценка од страна на ОЕЦД- СИГМА.

Применувајќи го принципите на транспарентност и отвореност при подготовка на Годишната програма за работа, ДЗР овозможи и постави на својата веб страна „таб“ образец за барање на ревизија. Заклучно со денот на изготвување на Годишната програма за работа на ДЗР за 2022 година, пристигнати се вкупно 38 барања за вршење на ревизија, од кои најголем дел се барања доставени од граѓани или 47% и барања од страна на единици на локална самоуправа (ЕЛС) или 21%.

Во Годишната програма за работа на ДЗР за 2022 година, од вкупно пристигнатите барања за вршење на ревизија, беа прифатени 15 барања за вршење на ревизија, односно 39% од вкупно пристигнатите барања.

Мерка 2: Зајакнат надзор врз Буџетот од страна на Собранието

Како дел од активностите во рамки на Твининг проектот „Подобрување на надворешната ревизија и парламентарниот надзор“, делегации на високо ниво од ДЗР на Република Северна Македонија и ДЗР на Република Хрватска учествуваа на состанокот со претседателот на Собранието на Република Северна Македонија г. Талат Џафери за презентирање на изготвениот нацрт Меморандум за соработка помеѓу Собранието и ДЗР, нагласувајќи ја потребата од зајакнување на соработката меѓу двете институции, особено за разгледување и постапување по доставените ревизорски извештаи.

Во рамките на активностите на Твининг проектот изготвен е извештај од анализата со препораки за подобрување на интеракцијата на ДЗР со релевантните засегнати страни, со цел да се воспостави добра соработка меѓу засегнатите страни заради заедничко зголемување на ефикасноста и придобивките што ќе доведат до зајакнување на јавната доверба во институциите и поефикасно користење на јавните ресурси. Акцискиот план за подобрување на соработката помеѓу Собранието и ДЗР за разгледување на ревизорските извештаи во

⁸ https://dzt.mk/sites/default/files/2021-12/Godisen_plan_kontinuirano_profesionalno_usovrsuvanje_2022_godina.pdf,
https://dzt.mk/sites/default/files/2021-12/Godisen_plan_sprecurvanje_korupcija_DZR_2022_godina.pdf

согласност со стратешките документи на двете институции, е во фаза на подготовка и се очекува да биде финализиран во 2022 година.

5. Следење и координација

Со цел да се следи напредокот на спроведување на реформите во УЈФ, во логичката рамка на

Процесот на следење се заснова на рамката за управување и координација на реформата на УЈФ, која се состои од следните структури, воспоставени на сите хиерархиски нивоа во процесот на донесување одлуки.

- Совет за УЈФ
 - Работна група за УЈФ
 - координатори за приоритети
 - носители на мерки
-

Програмата се дефинирани резултатите од приоритетот, заедно со показателите за резултатите, и резултатите од активноста, заедно со показателите за резултатите, за секој приоритет/секоја активност. Исто така, во Акцискиот план за 2021 година се утврдени показатели и таргети по година за секоја планирана активност. Земјата, со поддршка на Комисијата, е во процес на развивање секторска рамка за оценка на работењето, која е структурирана на

низа цели, резултати и показатели на влијанието и таргети. Во врска со потсекторот УЈФ, Рамката за оценка на резултатите (Performance Assessment Framework) ги интегрира показателите и таргетите за Програмата за реформа на УЈФ, а одговорностите за собирање и обработка на податоци се распределени врз основа на системот за следење и известување предвиден во Програмата за реформа на УЈФ. СРГ за УЈФ го финализираше предлогот за показателите кои ќе бидат вклучени во системот на Рамката за оценка на резултатите.

Цврста политичка заложба за исполнување на реформските цели утврдени во Програмата за реформа на УЈФ 2018 - 2021 година се обезбедува преку Советот за УЈФ.

Во април 2021 г. Советот на УЈФ спроведе консултација во писмена форма за одобрување на Нацрт извештајот за следење на спроведувањето на Акцискиот план за Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии за 2020 година, за периодот јануари - декември 2020 година и Нацрт-акцискиот план за 2021 година за спроведување на Програмата за реформа на УЈФ.

Во октомври 2021 г. Советот на УЈФ спроведе консултација во писмена форма за одобрување на Нацрт извештајот за следење на спроведувањето на Акцискиот план за Програмата за реформа на управувањето со јавни финансии за 2021 година, за периодот јануари – јуни 2021 година, по што во текот на истиот месец октомври 2021 година, Нацрт-Извештајот беше усвоен од страна на Владата.

Секторската работна група (СРГ) за УЈФ е основана со Одлука од министерот за финансии и е составена од претставници од сите релевантни и други институции вклучени во УЈФ (МФ, Државниот завод за ревизија, Државниот завод за статистика, Царинската управа, Управата за јавни приходи, Бирото за јавни набавки, Секретаријатот за европски прашања, Министерството за информатичко општество и администрација, Кабинет на заменик на претседателот на Владата задолжен за економски прашања), како и набљудувачи од донаторската заедница и граѓанските организации. Со Одлуката се именуваат координаторите за приоритети и

носителите на мерки за секој приоритет и мерка во Програмата, доделувајќи им одредени задачи во системот за следење и известување.

Одделението за ИПА и НПАА во рамки на Министерството за финансии го претставува Одделението за координација, кое има улога на технички секретаријат за поддршка на функционирањето на Работната група за УЈФ и Советот за УЈФ. Генерално, неговите задачи ќе се состојат од техничка подготовка на состаноците на Советот за УЈФ и на Работната група за УЈФ и подготовка на обединети извештаи за напредокот во спроведувањето на реформите во рамките на секој приоритет и обединети годишни акциски планови, врз основа на инпутот обезбеден од страна на координаторите за приоритети и носителите на мерки.

Овие работни тела, исто така, ја обезбедуваат потребната координација помеѓу сите стратегии и политики за потсистемите на УЈФ (Стратегија за развој на ЈВФК, Стратегија за реформа на даночниот систем, Стратегиските планови на УЈП и ЦУРСМ), како и другите релевантни национални стратегии, како што е Стратегијата за реформа на јавната администрација.

Редовно се одржуваат состаноци на СРГ за УЈФ и на ниво на политики и на техничко ниво.

На ниво на политики, состаноците на СРГ за УЈФ се одржуваат во форма на дијалози за политики за УЈФ со сите релевантни учесници (граѓанско општество, бизнис секторот, академската заедница, Европска комисија и други донатори, МФИ и други меѓународни партнери активни во секторот).

Дијалогот за политики за УЈФ се одржа на 19-ти март 2021 година, на кој присуствуваа и членовите и набљудувачите на СРГ за УЈФ.

На техничко ниво, состаноците на СРГ се одржуваат за конкретни мерки за под-области на УЈФ, вклучувајќи го и програмирањето и спроведувањето на ИПА II и ИПА III.

На 20 септември 2021 година, се одржа еден технички состанок со СРГ за УЈФ на кој беа дискутирани и одобрени Нацрт-извештај за следење на спроведувањето на Акцискиот план за 2021 година за Програмата за реформа на УЈФ за периодот од јануари 2021 година - јуни 2021 година.

6. Финансирање на Акцискиот план за 2021 година

Во Акцискиот план за 2021 година се содржани детали за трошоците во врска со реформските активности во 2021 година: распределени се буџетски средства, додека дел од овие активности беше планирано да се финансираат со донаторски средства. Во Табелата подолу е прикажано извршувањето на буџетот за спроведување на Акцискиот план за 2021 година.

Приоритет	Буџет во денари					
	Буџет на државата		Донаторски средства		Вкупно	
	Планирано	Реализирано	Планирано	Реализирано	Планирано	Реализирано
1: подобрена фискална рамка	3.156.000	0	37.823.000	17.159.000	40.979.000	17.159.000
2: мобилизација на приходите	308.057.000	37.535.000	193.050.000	276.000.000	501.107.000	313.535.000
3: планирање и буџетирање	10.572.500	10.570.000	0	0	10.572.500	10.570.000
4: извршување на Буџетот	64.465.500	1.830.000	47.309.000	46.840.000	111.774.500	48.670.000
5: транспарентно владино известување	777.600	775.000	0	0	777.600	775.000
6: внатрешна контрола	0	0	76.875.000	35.000.000	76.875.000	35.000.000
7: надворешна контрола и парламентарен надзор	372.000	370.000	16.120.000	16.000.000	16.492.000	16.370.000
Вкупно	387.400.600	51.080.000	371.177.000	390.999.000	758.577.600	442.079.000

Прилози

Прилог 1: Матрица за показатели на успешност за Акцискиот план за 2021 година за Програмата за реформа на УЈФ

Прилог 2: Процена на ризикот за Акцискиот план за 2021 година за Програмата за реформа на УЈФ

Прилог 3: Селектирани резултати постигнати во периодот 2018-2021